

ČETRTI JULIJ

Borbeni dan jugoslovanskih narodov

4. julij, Dan ustaje jugoslovanskih narodov, že nekaj let proslavljamo zelo množično ob spominu na borbeno preteklost našega delovnega človeka, kakor tudi z velikim zaupanjem in vero v prihodnost. Na ta dan je centralni komitej KPJ s tovarišem Titom na čelu pred 18 leti pozval narode Jugoslavije v odločilni boj za nacionalno in socialno osvoboditev delovnega človeka. Tega dogodka se še posebno živo spominjamo letos, ko obhajamo najpomembnejši jubilej — 40. obletnico Komunistične partije Jugoslavije. Ta obletnica pomeni 25 let revolucionarnega dela in nenehnih boj delavskega razreda in delovnega ljudstva z razrednim sovražnikom, kakor tudi s fašističnim okupatorjem, na drugi strani pa pomeni tudi 14 let velikih naporov pri obnovi in izgradnji naše socialistične zemlje, pomeni ustvarjanje novih družbeno-ekonomskih odnosov med ljudmi, tako v proizvodnji, kakor tudi v družbenem življenju sploh. Proslavljamo ga z velikim prizadevanjem borcev in vseh delovnih ljudi za dvig proizvodnosti dela

pod parolo »Po stezah partizanske Jelovice« na Lipniški planini in s partizanskim taborom na Ble-gošu in drugod. Razen drugih krajev Gorenjske je tudi Jelovica zelo pomemben kraj, kjer so se bili sredi boji z okupatorjem. V teh bojih so sodelovali: Jelovska četa, Cankarjev bataljon, enote I. in II. grupe odredov ob priliki pohoda na Stajersko. Razen teh so na Jelovico pogosto pripadale Prešernova brigada in ostale enote IX. korpusa. Na pobočju Jelovice so delovali številni aktivisti iz vodstev političnih organizacij, obveščevalni centri, mreža kurirskih zvez, obstajale so tehnike, bolnice itd. O vsem tem pričajo ostanki partizanskih taborišč in bunkerjev, ki so še dandanašnji posejani po vsej Jelovici. Na pobočju Jelovice sta poleg številnih borcev padla tudi narodna heroja Jože Gregorčič in Lojze Kebe, komisar in komandant I. grupe odredov. Teh in mnogih drugih, ki so postali legendarni med našim ljudstvom, se homo na ta dan še posebej spomnili s tem, da bodo čete, bataljoni, odredi in brigade, ki bodo šle na Jelovico, nosile nji-

GLASLO

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO
LETO XII. ST. 51 — CENA DIN 10.—
KRANJ, 3. JULIJA 1959

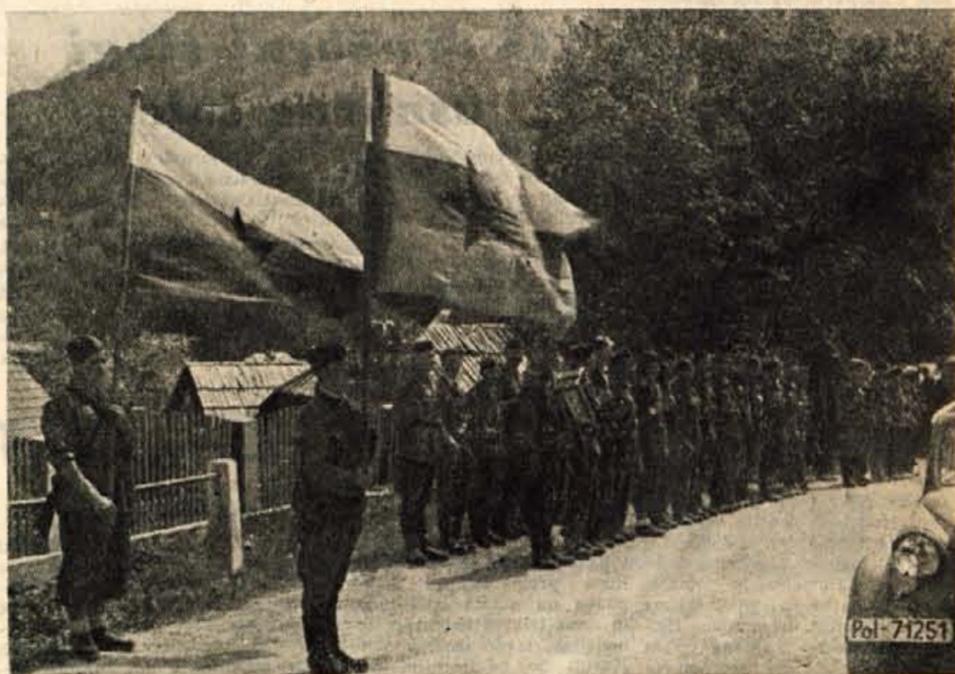
TUDI Z VOZILI NA JELOVICO

Število udeležencev z Bleda se je podvojilo

Nekatera podjetja na Bledu, med njimi Gozdno gospodarstvo, Lesno-industrijsko podjetje Gorjana in Tovarna čipk so za svoje delavce in uslužbence preskrbeli prevoz s kamioni na Lipniško planino. Podobno so za svoje člane pripravili tudi vaški odbori SZDL iz Zagorice pri Bledu, iz naselja Grad in iz Zasipa. Iz podjetij in vaških odborov se je doslej prijavilo že nad 360 kandidatov. Potemtakem bo z Bleda v sestavu odreda in z vozili odšlo 4. julija proti Lipniški planini kakih 700 ljudi. Rezervni oficirji blejske občine bodo na dan pred odhodom na Jelovico imeli še enodnevno taborjenje na Bohinjski Beli. —jb

NA JELOVICO GRE TUDI LT

Na veliki proslavi, ki jo pripravlja OO ZB Kranj na Lipniški planini na Jelovico 4. julija, bodo sodelovala vsa društva Ljudske tehnike — od avto-moto društva do radioamaterjev in modelarjev z vse Gorenjske. Ta društva bodo tod samostojno delovala.

IZ PRVIH SKUPIN IN ČET SO NASTAJALI BATALJONI, BRIGADE IN DIVIZIJE, KI SO MED BOJEM PRERAŠČALE V NEPREMAGLJIVO LJUDSKO ARMADO, KI JE BILA SPOSOBNA IZGNATI SOVRAŽNIKA; ČE BI BILO POTREBNO, BI ZNALA TUDI DANES BRANITI SVOJO DOMOVINO

S seje Okrajnega ljudskega odbora Kranj

Uvajanje novih oblik stimulacije

Na torkovi seji Okrajnega ljudskega odbora Kranj, ki je bila zadnja pred letošnjimi počitnicami, je bilo na dnevnem redu med drugim poročilo o stanju in problemih strokovnega šolstva in predlog programa za razvoj tega šolstva v okraju, poročilo Sveta za delo o izvajanju priporočil OLO glede tarifne politike v gospodarskih organizacijah, poročilo o izvajanju priporočil OLO glede razmejitev pašnega in gozdnega gospodarstva itd.

Na področju okraja je 415 gospodarskih organizacij, ki bodo letos uveljavile nove tarifne pravilnike. Od tega 231 gospodarskih organizacij ugotavlja dohodek, 184 pa jih plačuje družbene obveznosti v pavšalnem znesku. Do konca maja so delavski sveti sprejeli in predložili občinskim ljudskim odborom in sindikalnim organom za razpisne izjave soglasja skupno 348 tarifnih pravilnikov ali 84 odstotkov od vseh. S 1. januarjem ne bo moglo uveljaviti svojih tarifnih pravilnikov 12 gospodarskih organizacij, ki ugotavljajo dohodek, ker so zamudile rok za predložitev

organom, ki dajejo soglasje. — Splošno gradbeno podjetje »Projekt« Kranj pa je dobilo od Sekretariata za delo Izvršnega sveta LRS odločbo, s katero se mu podaljšuje rok za sprejem tarifnega pravilnika do 30. junija 1959. Slabše pa je stanje pri gospodarskih organizacijah, ki plačujejo družbene obveznosti v pavšalnem znesku. Do konca maja namreč ni vložilo tarifnih pravilnikov 54 teh gospodarskih organizacij. Te so večinoma manjšega obsega tako po svoji dejavnosti kot po številu zaposlenih (kmetijske zadruge, gostišča, obrtne delavnice).

Od vseh gospodarskih organizacij je do 22. junija vložilo pri občinskih ljudskih odborih in sindikalnih organih svoje tarifne pravilnike 375 gospodarskih organizacij (90,4 odstotka). — Občinski ljudski odbori so obravnavali 295 tarifnih pravilnikov. Pripombe so bile dane na 233 vloženi tarifnih pravilnikov. Dajale so jih strokovne komisije pri občinskih ljudskih odborih in sindikalni organi. Zbori proizvajalcev doslej še niso obravnavali nobenega tarifnega pravilnika, o katerem bi bila komisija občinskega ljudskega odbora mnenja, da bi bilo to potrebno. Gospodarske organizacije so namreč na pripombe strokovnih komisij in komisij za izdajanje soglasij izvrševale potrebne popravke predloženih tarifnih pravilnikov ali pa so komisije izdale soglasje k nekaterim tarifnim pravilnikom, čeprav niso bili sestavljeni dosledno v smislu priporočil OLO Kranj. Do 22. junija so občinski ljudski odbori dali soglasje 174 tarifnim pravilnikom, sindikalni organi pa 127 tarifnim pravilnikom. Do tega dne pa niso izdali soglasja k nobenemu tarifnemu pravilniku v občini Bohinjska Bistrica, Zelezniki in Ziri. V občini Radovljica pa so izdali soglasje že 51 tarifnim pravilnikom.

Z novimi tarifnimi pravilniki so nekatere gospodarske organizacije občutno korigirale norme, na primer BPT Tržič, večina lesnih podjetij, nekatera kovinska podjetja, Gozdno gospodarstvo Bled itd. V trgovini se vse bolj uveljavlja plačevanje od prometa, ki se v letošnjem letu izpopolnjuje tudi v gostinstvu. V tarifnih pravilnikih se opaža uvajanje raznih novih oblik stimulacije za boljše uspehe pri delu, kar je napredek v primeri z dosedanjimi tarifnimi pravilniki. Le v potniškem prometu, obrti in komunalni gospodarske organizacije niso našle primernih načinov za uveljavitev plačevanja po učinku. Nekatero gospodarsko organizacijo so v novih tarifnih pravilnikih uveljavile precej visoko povečanje povprečnih tarifnih postavk. Od 15 do 20 odstotkov je povečala povprečne tarifne postavke 19 gosp. organizacij, ki ugotavljajo dohodek, 9 gospodarskih organizacij od 20 do 25 odstotkov, 6 gospodarskih organizacij od 25 do 30 odstotkov in ena gospodarska or-

V TITOGRAHU SE JE ZAČEL III. KONGRES ZVEZE KOMUNISTOV CRNE GORE

V sredo dopoldne se je v Titogradu začel III. kongres ZK Crne gore, ki se ga razen gostov udeležuje 351 delegatov v imenu 28.000 članov ZK Crne gore. Kongres je začel sekretar CK ZK Crne gore Blažo Jovanović. Pozdravil je predstavnik CK ZK Jugoslavije Franca Leskoška ter predstavnik centralnih in republiških komitejev. Po izvolitvi delovnega predsedstva je kongres pozdravil član Izvršnega komiteja CK ZKJ Franc Leskošek, ki so ga delegati pozdravili z viharim ploskanjem. Za tem je sekretar CK ZK Crne gore Blažo Jovanović prebral referat: »Zveza komunistov Crne gore v boju za nadaljnji družbeni in gospodarski razvoj.«

Popoldne je kongres nadaljeval z delom v dveh komisijah; v komisiji za vprašanja družbeno-političnega sistema in za gospodarsko politiko ter v komisiji za politično-organizacijska vprašanja in ideološko delo.

v vseh gospodarskih dejavnostih, z borbo za dvig življenjskega standarda našega delovnega človeka. Pri tem ustvarjalnem delu pa milimo in delamo z vsemi silami tudi za to, da se obrani trajen mir, ki je jamstvo za napredek in občeljudske ustvarjalnosti, da se ustvari bratsko sožitje med narodi in delovnim ljudstvom vsega sveta.

Pri teh proslavah, ki so povezane s tradicijami narodnoosvobodilne borbe, lahko vidimo, kako so spomini na osvobodilni boj že vedno živi in popularni. To dokazuje množična udeležba na proslavah, kakor tudi razpoloženje, ki tam vlada, ko se srečujemo s tovariši borci, aktivisti in interniranci, ki so odigrali častno vlogo v narodnoosvobodilni borbi. Posebno važno je, da s temi proslavami vsestransko zaživijo tudi naša mladina, ki jo moramo vzgajati na izkušnjah in tradicijah, v politični zvestovalnosti in predanosti znanih iz časov narodnoosvobodilnega boja. Imeti pa moramo polno zaupanje v našo mlado generacijo, v njeno ustvarjalnost in uspešno socialistično prihodnost.

V trenutku, ko se pripravljamo na ta veliki praznik, ko se spominjamo vseh pomembnejših dogodkov in ukrepov, ki so doprinele h končni zmagi naše revolucije širou po Jugoslaviji, se še posebno spominjamo teh dogodkov na Gorenjskem, v katerih smo tudi sami sodelovali. Spominjamo se dni, ko so na poziv KPJ stopili iz naših industrijskih središč: Jesenice, Kranj, Tržič pravi delavci — komunisti v partizane, kako smo formirali prve čete, bataljone, grupe in brigade. Poznana je Mežaklja, Pokljuka, Storžič in drugi kvitii, kjer so padli prvi strelci na fašističnega okupatorja, ki so začeli uničevati njegovo živo silo. Spominjamo se diverzantskih akcij, sabotaž, ki so ovirale naklepe fašističnega sovražnika širou po Gorenjski, prav tako pa tudi množičnih ustaj v decembru 1941 v Poljanski dolini, Jeseniški bohinjskem kotu in drugod. Na pobudo Komunistične partije Jugoslavije so že v času narodnoosvobodilne borbe zrasli prvi organi naše oblasti, s katerimi smo postavljali temelje ljudske demokracije in novih družbenih odnosov. Močno nas pretrese, ko mislimo na grozodejstva okupatorja, ki jih je izvajal nad aktivisti in partizani s streljanjem, požiganjem vasi, z deportacijami naših ljudi v kazenska taborišča in izselištvo. Toda kljub vsemu temu lahko ugotovimo, da smo z vsakim dnem narodnoosvobodilne borbe pridobivali nove izkušnje, da je med nami vedno bolj rasla zavest, da moramo zmagati in da žrtve, ki padajo, postavljajo temelje novi socialistični Jugoslaviji.

Letos proslavljamo Dan borca na Gorenjskem na poseben način,

hova imena, in to iz vseh občin kranjskega okraja, pod vodstvom organizacije Rezervnih oficirjev Jugoslavije. Te skupine, od katerih ima vsaka svojo določeno maršruto, bodo šle po zgodovinskih krajih, znanih iz razvoja zgodovine partije in narodnoosvobodilnega boja. Le-tem se bodo pridružili gorenjski garnizoni, organizacija ZB, športne in telesno-vzgojne organizacije, člani sekcij Ljudske tehnike, predvojaška vzgoja, Rdeči križ in drugi. Vse te skupine bodo napadle sovražnika in osvojile Lipniško planino, kjer bo na svečan način počaščen tudi ta zmaga.

V tej borbeni manifestaciji in akciji, ki množično zajema mladino, se zveza mlade generacije z borci še bolj utrjuje; utrjujejo čut za vzajemno pomoč, smisel za organizacijo in združevanje sil. To je posebno važno zato, da

Predseanik OO ZB Ivan Bertonec-Johan

smo pripravljani za obrambo, če bi kdorkoli hotel ogroziti našo neodvisnost. Pripravljeni moramo biti na obrambo naše socialistične zemlje, da bi jo, če bi bilo potrebno, branili kot en mož, in to na tradicijah in izkušnjah, ki sta nam jih dala narodnoosvobodilna borba in naša revolucija. V tej borbi je bil pod vodstvom Komunistične partije združen ves naš narod, ki se je vstrajno boril do končne zmage.

Zato bomo torej letos proslavili Dan borca. Dan ustaje jugoslovanskih narodov in počastili tudi veličastni jubilej 40. obletnice ustanovitve Komunistične partije Jugoslavije.

IVAN BERTONCELJ

V športne organizacije več kmečke mladine

V sredo je bila v dvorani OLO Kranj seja Sveta za šport in telesno vzgojo pri Okrajnem ljudskem odboru Kranj. Seji so prisostvovali tudi predstavniki športnih podzvez kranjskega okraja. Med drugim so obravnavali delo podzvez v preteklem letu in govorili o ustanovitvi Okrajne zveze za telesno kulturo.

Med najmnožičnejšimi organizacijami telesne kulture je vsekakor Partizan, saj združuje preko 6500 članov. Največje težave v društvi Partizan so vaditelji, saj bi jih društva potrebovala najmanj 150 do 200.

Na splošno je pri podzvezah in športnih organizacijah opaziti, da imajo premalo delavske predvsem pa kmečke mladine. Največ je v športnih organizacijah dijakov in študentov. — Športne organizacije na Gorenjskem bodo nujno morale vključevati v svoje vrste predvsem kmečko in delavsko mladino itd.; to je nakazal tudi prvi kongres telesne kulture. — Športna dejavnost na Gorenjskem je bila lani zelo živahna, saj se je na raznih športnih tekmovanjih in tečajih zvrstilo

preko 15.000 aktivnih športnikov in je bilo na posameznega tekmovalca porabljeno 5000 dinarjev.

Na seji je bilo veliko govora tudi o enotnem športnem organu za Gorenjsko, to je o okrajni zvezi za telesno kulturo. — Inicijativni odbor je že izdelal pravilnik za ta organ, vendar je začasno prekinil z delom. Sprejeli so sklep, da naj iniciativni odbor nadaljuje z delom, tako da bo jeseni prišlo do ustanovitve tega okrajnega športnega organa.

Govorili so tudi o vlogi občinskih svetov za telesno kulturo, kajti le-ti do danes, razen v kranjski občini in morda še na Jesenicah, niso odigrali prave družbene vloge. Sveti bi morali bolj in bolj sodelovati pri lokaciji in urbanističnih načrtih športnih objektov. Ti pa so se omejili le na golo potrjevanje predračunov športnih organizacij in na delitev sredstev. Največji napredek je za beležila kranjska občina, kjer se je Svet za šport in telesno vzgojo najbolj približal smernicam prvega kongresa telesne kulture. — M. Z.

Tretje letošnje zasedanje Zvezne ljudske skupščine

Novi zakonski predpisi

V ponedeljek in torek je bilo v Beogradu III. letošnje zasedanje Zvezne ljudske skupščine. Zvezni zbor in zbor proizvajalcev sta imela ločeni seji, na katerih sta obravnavala osnutke zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih delavcev, o rudarstvu, o tržni inšpekciji, poročilo podpredsednika ZIS Mijalka Todorovića o letošnji četvi itd. Razen tega je zvezni zbor obravnavala osnutke zakona o spremembah in dopolnitvah kazenskega zakonika.

Ko je član ZIS Moma Marković govoril o osnutku zakona o zdravstvenem zavarovanju kmetijskih delavcev, je poudaril, da s tem zakonom praktično uveljavljamo zdravstveno zaščito vsega prebivalstva Jugoslavije. Na podlagi tega zakona bodo zajeti vsi kmetijski proizvajalci, ne glede na to, ali so v zadrugah ali ne in ali so se vključili v kooperacijo z drugimi ali ne, tako da je z njim uvedeno zdravstveno zavarovanje vseh kategorij kmetijskih proizvajalcev, razen tistih, ki so že vključene v splošno zdravstveno zavarovanje.

V obrazložitvi osnutka zakona o tržni inšpekciji je član ZIS dr. Marijan Brečelj med drugim rekel, da zahteva izpolnjevanje sistema delavskega upravljanja v gospodarstvu in čedalje večja samostojnost gospodar. podjetij, kakor tudi krepitve komunalnega sistema, konkretno v točnejšo kontrolo, da bi zagotovili skupne družbene koristi. Eden izmed čimteljev, ki lahko pozitivno vpliva na pospeševanje tega procesa, je služba tržne inšpekcije. Zatem je opozoril na nujno potrebo, da se ljudski odbori zavzamejo za čim učinkovitejšo organizacijo in poslovanje tržne inšpekcije. Izvajanje predpisov na področju blagovnega prometa pomeni namreč veliko pomoč ustalitvi trga in gospodarstva sploh.

ELEKTRIČNA RAZSVETLJAVNA V SKOJCJANSKI JAMI PRI DIVAČI

V soboto, 4. julija ob 9.30 uri bo v Skojski jami pri Divači odprtitev električne razsvetljave. Sodelovala bo tudi godba na pihala DPD »Svoboda« Divača in »Sežanski fantje«.

Cudovit in svojstven je kraški svet, ki je človeku znan že od najstarejših časov. Edinstven biser našega kraja pa so Skojske jame, ki bodo od sobote naprej dostopne tudi turistom. Izkopanine pričajo, da je tod bil več človek ledene dobe. Pod 164 metrov visoko navpično steno izginja divje se penca Reka v podzemlje. Skozi 100 metrov globoke kanjone si utira pot do Mrtvega jezera. V strmih stenah kanjona so speljane zavarovane poti nad bobnečo Reko in naprej v Tihno jamo. Človek komaj dojame vso lepoto kapnikov in bogastvo kapniških tvorb.

OBRAZI IN POJAVI

DOKLEJ TAKO

Ze drugo leto se vozi iz večjega industrijskega središča na ljubljansko univerzo. Ob koncu lanskega šolskega leta je njegov razred sklenil, da pojde graditi avtomobilsko cesto. Zanetu to ni dicalo. Podvzival se je k zdravniku. Izposloval si je potrdilo, da zaradi tega in onega ni sposoben za težko delo, in Zane je ostal doma...

Ni minilo teden dni, ko je Zane spet stal pri zdravniku, toda to pot pri drugem. To pot je zahteval potrdilo, da je sposoben za delo. Med počitnicami se je bil zaposlil pri nekem podjetju... Tudi letos se je Zane izmazal in morda pribodnje leto spet, in naslednje leto. Vse življenje se bo izogibal...

Toda družba ga stipendira, stipendira ga kolektiv, ki mora vsak mesec odšteti nekaj milijonov za to, da bodo Zane in morda tudi drugi niemu podobni ljudje, strokovnjaki. Je mar to dovolj? Ali ni kolektiv tudi dolžan, da pogleda, kaj njegovi stipendisti počnejo. Čemu tega ne dela?

V našem mestu je skoraj petdeset inženirjev in tehnikov, toda kakšne koristi ima družba od njih? Delajo zavoljo plače! V javnem in političnem življenju, razen nekaterih izjem, jih skoraj ni videti. Se več: zapirajo se v svoj krog, kot da bi bili razred zase, kot da niso del delavskega razreda.

Pik

„Kako ste le zmogli!“

Iz razgovorov z našimi izseljenci

Tudi letos je prišlo precej izseljencev iz raznih evropskih držav in dežel onstran luže, da bi se spočili v svojih rojstnih krajih.

Člani družbenih organizacij v Kranju so obiskali nekatere izseljence in jim v imenu svojih organizacij izročili pozdrave. Ob takšnih priložnostih pa kaj rado pride do živahnih razgovorov.

Pred dnevi so obiskali tudi za-

konca Ropret in gospo Križanič v Senčurju.

Ropretovi žive v ZDA domala tri desetletja in so to pot prvič obiskali domovino. Zelo so se čudili nad napredkom pri nas. Navdušeno sta pripovedovala, kako sta z gradu gledala Ljubljano, ki je postala veliko, lepo mesto. Z zadoščanjem sta pripovedovala, kolikšen napredek je dosegel Kranj

v tem času in podobno. Zlasti sta se čudila, da imamo tako močan avtobusni promet in tako lepe avtobuse. Najbolj pa sta se čudila ugodnostim, ki jih uživajo delavci. Oni, kot pravijo, si v tujini ne morejo dovoliti tritedenskega dopusta, zlasti ne na morju. Zato so se čudili, kako pri nas delavci govorijo o kopanju in dopustu ob Jadranski obali, kjer imajo sindikalne domove. Čudili so se tudi, da ima pri nas vsaka žena poročniški dopust in podobno. Hkrati so se čudili lepim in kvalitetnim izdelkom naše industrije, predvsem množici radijskih sprejemnikov in podobno.

Se večjo razliko pa je opazila ob sedanjem obisku gospa Križaničeva. Ona je bila na obisku pred sedmimi leti. Toda od takrat, kot pravi, se je vse močno spremenilo. Vse je lepše. Ljudje so zadovoljni. Sprememba je osupljiva. Ob ugotavljanju velikega napredka pri nas so neprestano zmajevali z glavami, rekoč: »Kako so le zmogli.«

K. M.

O družbeni vlogi osnovne šole

Odbor za prosveto in kulturo republiškega odbora Ljudske skupščine LRS je v ponedeljek obravnaval predloge več zakonskih osnutkov in odlokov. Najprej je razpravljal o odloku, ki zadeva potrditev statutarne odločbe Univerze v Ljubljani glede preosnovanja Inštituta za sociologijo v samostojni znanstveni zavod Univerze. Nato je sekretar Sveta za šolstvo LRS

Ludvik Gabrovšek obrazložil predlog zakona o ustanovitvi višje komercialne šole in glavne značilnosti, ki jih vsebuje osnutek zakona o osnovni šoli. Odbor je sklenil, naj bo predlog zakona objavljen kot priloga v časopisu »Delo« in v lokalnem tisku, o njem pa bo Ljudska skupščina razpravljala še na prvem jesenskem zasedanju.

RAZVEDRILO ZA BLEJSKE GOSTE

Bled, 2. julija

S 1. julijem z začetkom glavne turistične sezone se je družabno in zabavno življenje na Bledu močno poživilo. V zdraviliškem parku je pričela z rednimi promenadnimi koncerti godba na pihala iz Ljubljane, in sicer trikrat tedensko: v ponedeljek, sredo in soboto. — V Kazini bo od 1. julija naprej igral ansambel Mojmir Sepeta s pevci Marijano Deržaj, Majdo Sepe in Stančičem. V baru se s tem dnevom začne redni artistski in glasbeni program. Vsak dan od 1. julija dalje bodo vsa zabavala goste tudi zabavna orkestra na terasi Park hotela in na vrtu restavracije Blegaš.

-Jb

OTROCI PADLIH BORCEV GREDO NA MORJE

Četrtek, 2. julija. — Danes se v Kranju zbira prva skupina otrok padlih borcev NOV, ki bo šla na letovanje v Verudo pri Puli. S to prvo izmenjo gredo otroci rojeni v 1943., 1944. in 1945. letu. Po 20. juliju bo ta kolonija ZB na razpologo tudi borcem oziroma njihovim družinam.

-I. c.

HOLANDCI SO NAS RAZOČARALI

V torek, 30. junija sta gostovali v Kranju prva in druga odbojarska ekipa holandskega mesta Harlem. Druga ekipa Holandcev se je srečala s kranjsko mladostjo, prva pa z ekipo Elektra iz Ljubljane. V prvi in drugi tekmi so bili gostje visoko poraženi — z 2:0; Mladost jih je premagala s 15:1, 15:3, Elektra pa s 15:4, 15:1. V zadnji tekmi se je srečala Mladost z Elektro. Zmagala je Elektra s 3:2.

AVTO-MOTO DRUŠTVO V PODNARTU

Avto-moto društvo Podnart je pričelo s prometnimi izpiti za prometne značke AMS III. stopnje, ki jih delajo pionirji, člani AM krožka pri AMD Podnart. Od sedaj je že nad 60 pionirjev iz Podnarta in okolice uspešno opravilo izpit. Nanje se pridno pripravljajo tudi ostali pionirji in pionirke iz Podnarta, Kropce, Ljubna, Podbrezji in od drugod.

C. R.

NOVI TURISTIČNI PRIDOBITVI

Novemu gostišču »Pod planino« v Trebiji v Poljanski dolini, ki je bilo izročeno namenu letos 1. maja, je bilo zdaj priključeno še kopalnice na Poljanščici. Otvoritev kopalnice je bila v nedeljo, 28. junija. Nedvomno se je turizem v Poljanski dolini s tema dvema objektoma precej okreplil. Razen tega je Poljanščica zelo ugodna za ribolov in kopanje. Poleti se segreje tudi do 22 stopinj Celzija. Novo kopalnice ima kabine, okrepčevalnico in izredno lego za kopanje. V neposredni bližini se nahaja tudi manjši mineralni vrelc, ki slovi po svoji osvežujoči moči. Nedvomno se bodo turisti teh mikavnosti radi posluževali.

boč.

TURISTIČNI TEDEN V KRANJU

Turistično in olepševalno društvo Kranj bo tudi letos priredilo turistični teden, ki bo zajemal dneve od 4. do 12. julija. Da bi bil dogodek čim mikavnejši, so sesta-

iz naših krajev

vilili tudi obširen program zanimivih prireditev. Turistični teden bo začel z nastopom folklorne skupine DPD Svoboda Primskovo. Ob tej priložnosti bosta sodelovala še godba na pihala DPD Svoboda Kranj in humoristi Lipe Revše. Tudi ostale dneve bodo zapolnjevale razne prireditve: športne tekme, turistična predavanja, nogometna tekma Debell : Suhi, prireditev »Pokaži, kaj znaš« itd. Zaključek turističnega tedna bo 12. julija s promladnim koncertom godbe na pihala v soteski Kokre. Sodelovala bo tudi gorska reševalna skupina iz Kranja.

S SLIKARSKE RAZSTAVE V KRANJU

To pot ne gre za razstavo priznanih likovnikov, temveč razstavljajo svoja dela gojenci gorejskih šol. Razstavljeno je 40 del, v glavnem akvareli, risbe in tuš. V okviru 40-letnice KPJ in SKOJ je Svet za prosveto in kulturo OLO Kranj priredil po šolah razna tekmovanja, ki so zajela tudi likovno dejavnost. Tokratna razstava predstavlja izbor najboljših del. Nekatera razstavljena dela so bila nagrajena. Razstava je zelo zanimiva, zlasti pa se odlikujejo dela iz razredov slikarja Saše Kumpa. Slike obravnavajo tematiko NOB in povojno graditev. So sproščena in neposredna ter predstavljajo prijeten dogodek v kranjski kulturni kroniki.

S.

TRŽIŠKA KRONIKA

Pripravljalni odbor za proslavo 40-letnice KPJ in SKOJ iz Tržiča se že dlje pripravlja na praznovanje 22. julija. Takrat bodo na Ljubelju odkrili spomenik, in sicer na ilegalni poti preko Karavank, po kateri so v predvojni Jugoslaviji hodili številni člani KPJ, med njimi tudi tovariš Tito.

Prejšnji petek so gostovali v Tržiču člani garnizona JLA St. Vid. Z domačini so se srečali v šahu in nogometu, zvečer pa so imeli v tesno zasedeni dvorani »Svoboda« kulturno prireditev. V torek dopoldne so v Klubu gospodarstvenikov Tržič razpravljali o novogradnji večjega poslopja na prostoru za Turist. društvom. V novem poslojpu bi bili v pritličju tr. lokali, v prvem nadstropju večja sodobna kavarna, v ostalem delu poslopja pa stanovanja. Nov objekt hi klub gospodarstvenikov gradil skupno z gospodarskimi organizacijami na področju komune Tržič.

Pretekli teden so na plenumu SZDL največ govorili o družbeni prehrani. Zato so sklenili, da je potrebno v Tržiču čimprej zgraditi delavsko menzo. Potrebo za takšno menzo je pokazala tudi nedavna anketa SZDL — delavska menza je bila na prvem mestu pred raznimi servisi, ki jih Tržičani tedi močno pogrešajo.

B. F.

K. M.

Koča pod vrhom Blegoša, kjer bo osrednja proslava 4. 7. 1959

Srečanje na Blegošu

Goli, najvišji vrh škofoješkega pogorja — 1562 metrov, med Poljansko, Selško in Cerkljansko dolino, je oživel. V kočo, tik

pod vrhom že dovažajo hrano, pivo, deske za oder... Na vrhu Blegoša so že pripravili velik kres in tudi naprave za ognjemet. Tako bo Blegoš v petek zvečer pozdravil svoje nekdanje obiskovalce, ki so se zatekli v njegovo mirno območje, tako bo pozdravil preživele borce, pozdravil bo prebivalce iz škofojskih in primorskih dolin, ki se bodo udeležili velikega partizanskega srečanja na Blegošu v soboto, 4. julija.

Za to prireditev, ki je posvečena 40-letnici KPJ, se že dlje pripravljajo organizacije ZB v vsej okolici. Nadejajo se, da bo skupno s partizanskimi patrolami in ostalimi obiskovalci obiskalo Blegoš okrog 3.000 ljudi. Največ se jih je prijavilo iz Poljanske doline, prišli pa bodo tudi iz Medvoda, Polja pri Ljubljani, iz Cerknega, Idrije in od drugod.

Posebna patrola borcev bo odšla na pot iz Zeleznikov. Prva bo krenila iz Skofje Loke in druga iz Selške doline. Patroli iz Poljan in Gorenje vasi se bosta združili na Brdu. Na Robidnici se bosta združili patroli, ki bosta prišli iz Hotavelj in s cerkljanske strani.

Iz Skofje Loke bodo z avtobusi odpeljali vse obiskovalce, ki bodo prišli tja v soboto zjutraj. Prevozi so organizirani tudi iz drugih krajev.

Glavna svečanost bo ob 10. uri. Govoril bo znan borec in politični delavec iz teh krajev, ljudski poslanec Anton Peternel-Igor. Za obiskovalce je predvidena tudi primerna zabava: urejeno je plesišče, igrala bo godba iz Medvoda in kvintet iz Zirov.

LJUDJE IN DOGODKI

Misija dobre volje

»Dežele Latinske Amerike viagajo čedalje večje napore za pospešeni vsestranski razvoj. S tem se večja objektivna možnost kakor tudi obojestransko zanimanje za nadaljnjo razširitev sodelovanja med temi deželami in Jugoslavijo.« Tako je med drugim izjavil član sveznega izvršnega sveta in vodja misije dobre volje v dežele Latinske Amerike Vladimir Popovič, preden je odpotoval na dolgo pot po zahodni polobli.

Misija bo obiskala številne dežele Latinske Amerike — Mehiko, Kubo, Venezuelo, Kostariko, Kolumbijo, Ekvador, Honduras, Haiti in druge — njena naloga pa bo razširiti in poglobiti stike tam, kjer že obstajajo, in jih vzpostaviti tam, kjer jih doslej ni bilo.

Ni treba posebej poudarjati, da so takšni napor sestavni del naporov naše države pri utrjevanju in razširjanju sodelovanja z vsemi deželami ne glede na njihovo notranjo politično in družbeno ureditev. Zato je tudi naloga misije dobre volje v deželah Latinske Amerike logično nadaljevanje miroлюбne politike aktivnega sožitja in naporov jugoslovanske vlade, da vzpostavi in okrepi sodelovanje na enakopravnih temeljih s čim večjim številom dežel. Čeprav se je potovanje naše misije dobre volje šele začelo — prispela je na prvi cilj:

v Mehiko — vendar lahko že zdaj z zaupanjem zremo v njen končni uspeh.

Ze doslej je bilo namreč naše sodelovanje s temi deželami zelo pristno in iskreno, čeprav se ne zadostno. Jugoslavija je navezala številne gospodarske stike z latinskoameriški državami, hkrati pa se je poglabilo tudi sodelovanje na političnem in kulturnem področju. To velja zlasti za odnose med SZDL in Socialistično partijo Čila, pa tudi za Narodno-revolucionarno gibanje v Boliviji, čigar ustanovitelj in voditelj Pas Estenzoro se je te dni mudil v Jugoslaviji, ali pa za Apristično gibanje v Peruju.

Odkar se dežele Latinske Amerike čedalje zavestneje upirajo tujemu vplivu in odvisnosti, se tudi v vladajočih gibanjih teh dežel krepijo težnje k samostojni politiki in izvenblokovski usmeritvi. To seveda ustvarja ugodno ozračje za tesnejše stike z Jugoslavijo, ki si je v mednarodnih odnosih prav spričo podobnih prizadevanj pridobila velik ugled.

Prav tako si te dežele prizadevajo, da bi odpravile težko dediščino zaostalosti in gospodarske ter politične odvisnosti od tujine in velikih kapitalističnih monopolov. V naporih h gospodarski osamosvojitvi potrebujejo te dežele velike množine kapitalnih in potrošnih

dobrin. Te so jim tembolj dobrodošle iz držav, za katere so lahko povsem prepričane, da jim bodo skušale pomagati nesobično, brez kakršnihkoli političnih zahtev. Za jugoslovansko industrijo, ki proizvaja čedalje več izdelkov za izvoz, pa je to hkrati ugodno tržišče za prodajo njenega blaga. Interes je tako obojestranski, pogolji pa so nadvse prikladni za razvoj tesnih gospodarskih odnošajev.

Vse to torej ustvarja ugodno ozračje za uspešno opravljanje naloge naše misije dobre volje. »Priprani smo,« je dejal vodja misije Vladimir Popovič, »da bo naš obisk koristil boljšemu medsebojnemu spoznavanju, nadaljnji razširitvi dvostranskih odnosov, s samim tem pa bo prispeval k okrepljeni mednarodnega sodelovanja in tako tudi k utrjevanju miru v svetu.«

MARTIN TOMAZIČ

Pionirji v družbi s predsednikom značke AMS III. stopnje, in se že AMD Podnart tovarišem Jožetom pripravljajo za prometni izpit II. stopnje

koncom, ki so že prejeli prometne

Izdaja CP »Gorenjski tisk«
— Urejuje uredniški odbor
— Direktor S. Beznik — Odgovorni urednik Vojko Novak — Tel. uredništva 475
— Uprava 387 — Tokoči račun pri Komunalni banki v Kranju 687-70-135 — Izhaja ob ponedeljkih in petkih — Letna naročnina 600 dinarjev, mesečna 50 din

Varstvo družine in otrok-

pomembna naloga občinskih organov

Na torkovi seji sta zbor ObLO Jesenice razpravljala o delu Sveta za varstvo družine in o nekaterih drugih vprašanjih. Na skupni seji sta sklenila odstaviti direktorja trgovskega podjetja »Železnina« na Jesenicah. Inšpekcijski organi ObLO so končali s pregledom poslovanja v omenjenem podjetju in ugotovili, da je podjetje zaključilo lansko poslovno leto z 9.282.916 dinarji poslovne izgube, ki je ni prikazalo v zaključnem računu. Nasprotno jo je podjetje na nedovoljen način skušalo prikriti. Razen tega je zaradi slabe organizacije komercialne službe v podjetju za okrog 15 milijonov dinarjev zaloge nekurantnega blaga. Pri prodaji tega blaga bo nastala še večja izguba. Zadnje besedo bo izreklo sodišče.

Svet za varstvo družine pri ObLO je pripravil obširno poročilo o delu sveta in o problemih na tem področju. Poročilo govori o družini in njenem zgodovinskem razvoju, o sodobni družini in o njenem pomenu za pravičen razvoj otrokove osebnosti.

V jeseniški občini je razmeroma precej otrok, ki so vzgojno bolj ali

manj problematični. V šolah so popisali vse otroke, za katere menijo vzgojitelji, da so moralno in socialno ogroženi. Svet je stvar proučil ter v nekaj kritičnih primerih podzvil potrebne ukrepe. Ta pregled je pokazal, da je med 3273 učenci 162 moralno in socialno ogroženih otrok. Reševanje teh vprašanj, zlasti vzgojno nezanimanih in moralno ogroženih otrok, je zahtevna in odgovorna naloga. Največ težav je zaradi tega, ker so starši takih otrok pogostokrat alkoholiki, nevrotiki ali obremenjeni z drugimi slabostmi. Zato v takih primerih nastopa vprašanje, kako preprečiti, da bi tudi otroci ne postali žrtve neprimernega družinskega okolja. Zato je treba v takih primerih pomagati tudi staršem, kar je velikokrat zelo težko. Prav gotovo bi pri tem lahko veliko pomagale stanovanjske skupnosti, ki bi morale čimprej organizirati dnevna zavetišča, igrišča in ostale ustanove.

Drugo vprašanje so otroci, ki zaradi duševne nerazvitosti in manjše nadarjenosti ne morejo obiskovati rednega pouka z normalnim učnim programom. Na Jesenicah je nad sto takih otrok. Le-te bi morali šolati v posebnih šolah, oziroma pomožnih razredih, vendar obstoja v občini le en tak razred, in sicer na Koroški Beli. Kazalo bi čimprej ustanoviti še pomožni razred na Jesenicah in na Dovjem.

TRGOVINA IN POTROŠNIKI

V ponedeljek se je v Zagrebu začela javna tribuna »Trgovina in potrošniki, ki jo v okviru Meseca družine in gospodinjstva prireja zveza trgovinska zbornica in zvezni odbor društva Družina in gospodinjstvo. Po pozdravnem govoru tovarišice Kardeljeve, predsednice zveznega odbora za organizacijo Meseca družine in gospodinjstva, so bili podani trije referati, in sicer o modernizaciji trgovine in njenem prilagajanju potrebam potrošnikov, o proizvodnji in plasmanu proizvodov, namenjenih potrebam družin in gospodinjstev, in o preskrbi potrošnikov.

Posebne težave so tudi z mladolletniki — prestopniki. V zadnjih petih letih je bilo v občini ugotovljenih 75 takih primerov. Največ kaznivih dejanj je bilo storjenih zoper družbeno in zasebno lastnino, sledi nedovoljeni prehodi čez državno mejo itd. Poročilo navaja tudi skrb za otroke padlih borcev, za kar se je v občini zavzela organizacija ZB NOV. V občini sta 102 otroka padlih borcev. Potem so govorili o otrocih pod skrbništvom, o rejništvu in rejencih. Lani je bilo v rejji vsega 15 otrok, kar kaže, da je zaupana tej vrsti socialnega varstva pomembna vloga.

Na seji so razpravljali še o nekaterih drugih vprašanjih s tega področja, kot o zdravstvenem varstvu otrok in žena ter odobrili poročilo sveta in sprejeli nekaj zaključkov.

S seje Gorenjske turistične zveze

Promet - slabost Planiškega tedna

Ponedeljkova seja Gorenjske turistične zveze, katere so se udeležili tudi predstavniki Turistične zveze Slovenije in Smučarske zveze Slovenije, je dobrni del razgovorov posvetila izvedbi Planiškega tedna 1960. Ob tej priložnosti so obravnavali tudi elaborat o razvoju turizma v Kranjski gori in v Bohinju.

Priprave na prihodnji Planiški teden, ki bo predvidoma od 16. do 20. marca 1960 v Planici, kažejo, da je prireditelj — Smučarska zveza Slovenije, nabral pri prirejanju Planiških tednov v preteklosti precej dragocenen izkušen in da bo spričo pravočasnih in temeljitih priprav letošnja zimska športna prireditve v Planici spodbudnejša. Na tokratni seji so ponovno ugotavljali resnico, da je zadnji Planiški teden pred nekaj več kot dvema letoma hudo razočaral, predvsem kar zadeva gostinsko preskrbo.

Kakšen utegne biti prihodnji Planiški teden? Organizacijsko: plat

prireditve je prevzela Smučarska zveza Slovenije, medtem ko bosta za preskrbovalni program in nekatera druga obrobna vprašanja poskrbeli Okrajna gostinska zbornica in Gorenjska turistična zveza.

Ni pa samo preskrba tisto, kar vsiljuje prirediteljem obilico skrbi. Hkrati gre še za dva problema: za nastanitev gostov in promet.

Ce trdimo, da je na zadnjem Planiškem tednu promet povsem razočaral, tedaj bo spričo ugotovitve, da se je promet zadnja leta najmanj potrojil, prihodnje leto še poraznejše. Razen tega se spričo urejenega malega obsejnega prometa z Italijo in Avstrijo prireditelji nadejajo tudi precejšnjega dotoka tujcev. Ta ugotovitev pa spravlja prireditelje v zadrego, kajti ceste v Planici so zelo slabe, razen tega tudi močno pogršajo primeren parkirni prostor. Razprava o tem problemu je načela tudi predlog, da bi kazalo za domov v Planici zgraditi cesto v obliki pentlje, ki bi bila kos še tako živahnemu avtomobilskemu prometu in parkiranju. Razen tega bo treba ugotoviti in popraviti ostala cestnišča, predvsem cesto do Doma v

Planici, ki je povsem neuporabna. Pri obravnavanju teh načrtov in potreb pa je prišlo do pripomb, češ da nekateri pristojni organi takšnim investicijam niso posebno naklonjeni. Torej ostaja problem prometa še vedno odprt!

Mučna težava nastaja tudi v zvezi z nastanitvijo tekmovalnih ekip, tehničnega osebja in ostalih obiskovalcev prireditve. Gostinske kapacitete v Kranjski gori ter okolici so namreč hudo razdrobljene, ni pa osrednjega zbirališča, ki bi bilo hkrati tudi center družabnega življenja. Ob tej priložnosti je padel predlog, da bi bilo morda pametno organizirati tak družabni center Planiškega tedna na Bledu, katerega gostinske zmogljivosti bi ustrezale potrebam. Zaradi prevelike oddaljenosti Bleda od športnega centra v Planici pa je bil predlog zavrnjen. Dobren del časa, ki je namenjen družabnemu življenju, bi porabili za prevoze iz Planice na Bled in obratno. Končno je bilo sklenjeno, da bo center družabnega življenja v Kranjski gori. Seveda bo treba vse razpoložljive kapacitete gostinskih podjetij usposobiti do najvišjih možnosti.

Navzlic težavam, ki nastajajo, kaže, da bo prireditelj tradicionalne zimske športne prireditve v Planici uspelo jih v večji meri odpraviti in da bo prihodnji Planiški teden boljši od preteklih.

S. S.

Turistični kažipot

Na leškem letališču spet pristaja in vzletata potniško letalo. Z njega izstopajo turisti in ostali potniki, namenjeni na Bled in druge kraje Gorenjske. Nekateri vstopajo... Za kratek čas smo posedeli v restavraciji na letališču. Prisedel je tudi tovariš Rodoljub Milovanović, izkušen pilot, ki že četrtr stoletja leta po našem sinjem nebu.

Nasmejan in razpoložen kot vedno je pripovedoval o svojih dogodkih in kramljal z nami o vsem mogočem. Zanimal se je za razmere na Bledu. Med tem smo popili vsak šilce konjaka, se ozirali skozi okno in občudovali močan naly ter grmeanje. Letos je to skoraj vsakodnevni pojav. Kako bo s turistično sezono? Spogledali smo se, nato je tovariš Milovanović dejal: »Da, da! Včasih je bilo na Bledu drugače.«

Vprašujoče smo ga pogledali. Nadaljeval je: »Stvar je v tem. Pred vojno, ko sem bil v Beogradu, sem dobil prospekte, in točno sem vedel, kakšne so cene hotelskih uslug. V mislih imam predvsem Bled. Točno sem vedel, koliko velja penziona v tem ali onem hotelu. Pa o prireditvah in o vsem, kar me je zanimalo. Danes...«

Ko sem mu povedal, da so v zadnjih letih izdali na tisoče spogledov in vseh mogočih edicij, je dejal: »V Beogradu tega manjka, zlasti bi moral imeti dovolj takega materiala

JAT. Pomislite!« je nadaljeval. »Z našimi letali pripotuje dnevno na desetine tujih turistov in ostalih potnikov. Mnogi med njimi se še niso povsem odločili, kam naj krenejo... Če bi imeli ustrezne prospekte, bi jim jih že med potjo dali v roke. Preden bi pristali na našem letališču, bi bili turisti že informirani, kje bodo dopust najprijetneje preživeli.«

RAZPRAVLJALI BODO O STANOVANJSKIH SKUPNOSTIH

V prvi polovici julija bodo na nekaterih terenih in naseljih jeseniške občine zbori volivcev, na katerih bodo govorili o uveljavljanju stanovanjskih skupnosti in izvajanju novih zakonov s področja stanovanjskih skupnosti. De takrat bodo namreč pripravili reorganizacijo Stanovanj. uprave, kakor določa novi zakon. Reorganizirali bodo tudi dosedanje skupnosti na Jesenicah ter ustanovili nove, v skladu z zakonskimi predpisi. Verjetno bodo po novih predlogih ustanovili na Jesenicah 6 stanovanjskih skupnosti.

-k

70-LETNICA GASILSKEGA DRUŠTVA V DOVJEM

Prostovoljno gasilsko društvo v Dovjem se živahno pripravlja na proslavo 70-letnice obstoja. Osrednja prireditve te pomembne obletnice bo v nedeljo 5. julija.

Sredstva za stanovanjske skupnosti

V ponedeljek dopoldne sta odbora za gospodarstvo Ljudske skupščine LRS razpravljala o zakonskem predlogu, ki govori o merilih, po katerih določijo občinski ljudski odbori, kateri stroški za tekoče vzdrževanje obremenjujejo sklade hiš. V zakonskem predlogu je rečeno, da so za stroške tekočega vzdrževanja stanovanja, ki ne obremenjujejo nosilcev stanovanjske pravice, temveč se krijejo iz skladov hiš, štejejo stroški za popravila, nadomestila in obnovitvena dela, ki so potrebna zaradi normalne iztrošenosti konstrukcij in naprav v stanovanju, in popravila skvar, ki nastopijo zaradi izrednih dogodkov in pojavov itd. V obeh odborih je bil zakonski predlog sprejet.

Odbora sta sprejela tudi predlog odloka o najvišjem odstotku stanovalne in najemnine, ki sme biti določen kot dohodek stanovanjske skupnosti. Odlok določa, da je najvišji odstotek, ki ga občinski ljudski odbor lahko določi kot dohodek stanovanjske skupnosti, pri stanarjih do 3 odstotkov, pri najemninah za poslovne prostore pa do 5 odstotkov. Odbora za gospodarstvo sta sprejela tudi odlok, ki govori o določitvi najvišjega in najnižjega odstotka najemnine za poslovne prostore, ki se plačuje v občinski kreditni sklad za zidanje hiš.

Izmenjava izkušeni preko Kluba gospodarstvenikov v Kranju

Na letni skupščini Kluba gospodarstvenikov v Kranju, ki je bila v sredo popoldne, so govorili o pomembnem delu te organizacije pri izmenjavi izkušeni med gospodarskimi organizacijami.

Od predlanske jeseni je Klub organiziral skupno 70 predavanj o najrazličnejših vprašanjih, ki so jih tolmачili vidni gospodarstveniki. Razen tega je Klub organiziral tudi ogledne tovarne in podobno, kjer so udeleženci izmenjali mnenja in izkušnje v praktičnem delu, kar je bilo zelo koristno.

Razen tega so pripravili tudi več seminarjev, in sicer seminar za vodilno osebje v trgo-

vini, seminar za proučevanje Zakona o delitvi dohodka in proučevanje Zakona o delovnih razmerjih. Prav tako so pripravili seminar za embalažo, seminar o delu samoupravnih organov za mlade proizvajalce in tako dalje.

V novih pravilih podjetij, ki so jih prejeli, so predvidene sekcije kot na primer sekcija za organizacijo proizvodnje in pripravo dela, sekcija za poslovanje politiko, sekcija za knjigovodstvo, sekcija za analizo trga, sekcija za plačno politiko in podobno. Delitev dela po sekcijah je bila že v dosedanem delu organizacije zelo uspešna.

K. M.

Vodovod Bašelj - Kranj

Mlade pesti so zavihtele krampe

»Spet ni vode!« Iz kuhinje je ališati le še odmev korakov gospodarstvenika, ki zgovorno pričajo o slabem razpoloženju. V Kranju in njegovi okolici se takšni primeri pojavljajo vsak dan.

Peddeset let star vodovod Čemšenik-Kranj je dotrajal in v vodovodni stolp v Kranj ne pri-

danes tudi edino, ki napaja kranjsko vodovodno omrežje. Da ta količina vode ne zadošča, smo zapisali že v uvodu.

Vprašanje vodovoda je v Kranju že nekaj let v ospredju. Zato so pristojni činitelji sklenili, da je treba čimprej zgraditi nov dotok vode, in sicer iz zajetja

ni bilo lahko rešiti — bolj pereče kot prvo je drugo: obstajala je bojazen, da bodo Kranjčani čez nekaj let brez vode. Toda direktorji vodovodov pri ObLO Kranj bo pomagala mladina.

Mladinske delovne brigade: IV. študentska brigada Franca Rozmana-Staneta iz Ljubljane, srednješolska brigada iz Ljubljane in srednješolska brigada iz Kranja so se že zbrale v naselju MDB »Franc Vodopivec«. Prvi so v sredo pričeli z delom, v četrtek pa je vseh tristo brigadirjev prišlo za krampe in lopate. Vse tri brigade bodo delale en mesec, nato bosta prišli še dve novi brigadi prav tako za en mesec. Predvidevajo, da bo mladina v tem času izvršila nalogo, ki jo je sprejela. To nam zagotavlja tudi razpoloženje mladincev, sicer pa je mladina že izvršila vrsto težkih nalogi in prav gotovo bo tudi to.

Razgovarjali smo z namestnikom komandanta naselja, Ludvikom Gorjancem. Le-ta nam je med drugim povedal: »Čeprav nam je nagajalo deževno vreme in smo s pripravami v zaostanku, smo kljub temu uspeli rešiti skoraj vsa vprašanja. Danes (v sredo) smo dokončno uredili razsvetljavo — za naselje imamo agregat, jutri pa bomo dobili ozvočenje. Odprto je le še vprašanje ambulante. Ker ta mora biti, jo bomo tudi imeli.«

Govorili smo tudi s komandantom študentske brigade, absolventom medicine, Vasjo Klavornjo. Povedal nam je, da so se študentje že pred meseci pripravljali za počitniško delo. Njihova brigada je prišla v Kranj zato, ker vse štiri briga-

de ljubljanskih študentov niso mogle na avtomobilsko cesto Niš-Paračič v julijski izmeni.

V brigadi so študentje vseh fakultet in letnikov, največ med njimi pa je študentov medicine. Medtem ko so študentje iz vseh bratskih republik, razen Makedonije, je med njimi tudi 5 študentov iz bratskih dežel daljne Afrike. Vsi so nadvse navdušeni, da delajo skupno z jugoslovansko mladino.

B. Fajon

Hamid Elbazouj iz Fesa (Maroko) je vedno nasmejan in dobre volje. Ko je končal z delom, smo se zapletli z njim v prijetno kramljanje. Povedal nam je, da je študent medicine; študiral je v Parizu, Nemčiji, sedaj pa je na obisku v Jugoslaviji. Med bivanjem pri nas je sklenil, da bo prišel študirat tudi v Ljubljano ali Beograd

v sredo, 1. julija, so mladinci zasadili krampe in lopate. Čez dva meseca bo dograjen nov vodovod Bašelj-Kranj

tebo po starih ceveh niti kaplje vode; sicer je bil stari vodovod grajen le za 5.000 Kranjčanov in ne za 20 tisoč kot jih je danes. Za leta 1938, so morali v Pred-dvoru urediti novo zajetje, ki je

OBVEŠČEVALEC

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot št. 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo malih oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: preklic 20, izgubljeno 10, ostalo 12 dinarjev od besede. Naročniki imajo 50 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega in oglašnega oddelka je 397, uredništva 475.

VESPO dobro ohranjeno kupim. Plačam dobro in takoj. Naslov v oglašnem oddelku 3728

Sprejem vajenca za čevljarstvo obrt. Kvas Slavko, Ljubljanska 14, Kranj 3694

Slaščičarna-Kavarna, Kranj sprejme takoj mladega fanta, zdravega, močnega, za vsa pomožna dela 3720

Inštrument angličino nižjih gimnazij. Zglasite se na ime Aubrecht Silvi, cesta Milene Korbarjeve 2, Kranj (Primskovo) 3730

Komal za konja 20 in pol colski v zelo dobrem stanju prodam. Binkelj 6, Škofja Loka 3731

Prodajam dromeljne z gumami — 16 X 600. Naslov v oglašnem oddelku 3732

Brzoparilnik nov 125 l prodam ali zamenjam za manjšega. Križec 50 3733

Poceni prodajam 20-litrski bojler s pipo. Senčur 21 3734

Prodajam plug obračalnik. Zalog 42, Cerklje 3735

Prodajam 2 parcell v Drulovki, 2 mizi in 8 stolov v kmečkem slogu v zelo dobrem stanju. Marenčič Marija, Kranj, Vodopivčeva 7 3736

Prodajam 25 kvadratnih metrov obdelovalne zemlje v bližini Kranja. Naslov v oglašnem oddelku 3737

Prodajam krasno zazidljivo parcelo na periferiji Kranja. Voda, elektrika in avtobusna postaja zraven. Vprašati Ljubljanska c. 24, Kranj 3738

Prodajam motorno kolo »Pannonija« novejši tip NSU 250 ccm in Vespo. »Tapetništvo Kranj« 3751

Prodajam gozd 40 arov Vodice — Brnik. Naslov v oglašnem oddelku 3752

Prodajam dobro ohranjen moped Mosquito. Poizve se v popoldanskih urah pri Kuharju Pavlu. Križec 58, pri Trziču 3753

Na planino Korošice sprejmemo v našo 5 konj. Prijave sprejema Kmetijska zadruga Podljubelj 3754

Po službi bi šla pomagat v gospodinjstvo. Delam na 2 izmenih. Naslov v ogl. odd. 3755

Na željo potrošnikov smo uvedli NON-STOP poslovanje od 7. do 19.30 v trgovinah:

TEKSTIL, Prešernova 5 in **GALANTERIJA**, Prešernova 14. Priporočamo vam obisk naših trgovin, kjer vas bomo ob izpolnjeni zalogi postregli s kakovostnim blagom po nizkih cenah.

Trgovsko podjetje **ELITA**, Kranj.

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri

»ISKRA«

tovarna elektrotehničnih in finomehaničnih izdelkov Kranj

razpisuje delovna mesta za:

1. mesto pravnega referenta,
2. mesto obratnega zdravnika splošne prakse,
3. mesto nižje zdravstvenega tehnika-zobarskega asistenta

Za delovno mesto pod točko 1 je treba nasloviti prošnjo na personalni oddelk »ISKRA« Kranj do 10. julija 1959.

Za delovni mesti pod točko 2 in 3 pa pravilno kolkovane prošnje na Obratno ambulanto »ISKRA« Kranj do 10. julija 1959.

Za obratnega zdravnika je na razpolago primerno družinsko stanovanje. Plača po uredbi ZJU in pravilniku OA »ISKRA«.

Prodajam poceni gradbeni les (plohe, punte). Hrčar Andrej, cesta Kokrškega odreda, n. h., Kranj 3739

Prodajam gozd v Drulovki. Naslov v oglašnem oddelku 3740

Cirkular žage s stojalom, plug obračalnik, dromeljne in osi za gumj voz obroče in plašče 21 col, merilni aparat za usnje, kartotečne omarice, tehtalico 200 kg, vrtilno banjo za niklanje, radio aparat, elektromotorja 3 KM in 10 KM prodaj Lipnar Tončka, Cerklje na Gorenjskem 3741

Fant srednjih let želi spoznati dekle zaradi ženitve. Ponudbe s sliko oddati v oglašni oddelk pod »Lepša bodočnost« 3742

Pošteno 21-letno dekle išče stanovanje v najbližji okolici Kranja. Ponudbe oddati v oglašni oddelk pod »Cim preje« 3743

Iščem tovarniško delavko, za pomoč na mali kmetiji. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglašnem oddelku 3744

Sprejem krojaškega vajenca. Zupan Alež, Senčur 115, Kranj 3745

Sprejem žensko na kmetijo po službi. Voglje 37, Senčur 3746

Mizarskega pomočnika in vajenca sprejemam. Stanovanje preskrbljeno. Kajzer Franc, Podgora 24a, Sentvid — Ljubljana 3747

Za specialna strojno ključavnice dela sprejemam vajenca in enega vojašine prostega nekvalificiranega ali polkvalificiranega fanta. Možnost pridobitve kvalifikacije. J. Zupan, Kranj-Stražišče, Pot na Jošta 11 3748

3-članska družina išče samostojno gospodinjstvo — upokojenko s takojšnjim nastopom. Ponudbe poslati na naslov: Vidic Jože, Radovljica, Linhartov trg 3 3749

Obrtno podjetje Cerklje sprejme v uk po enega vajenca za naslednje stroke: pekarsko, mesarsko, mehanično, mizarsko. Interesenti naj se zglasijo v upravi podjetja Cerklje št. 30 3750

Prodajam motorno kolo »Pannonija« novejši tip NSU 250 ccm in Vespo. »Tapetništvo Kranj« 3751

Prodajam gozd 40 arov Vodice — Brnik. Naslov v oglašnem oddelku 3752

Prodajam dobro ohranjen moped Mosquito. Poizve se v popoldanskih urah pri Kuharju Pavlu. Križec 58, pri Trziču 3753

Na planino Korošice sprejmemo v našo 5 konj. Prijave sprejema Kmetijska zadruga Podljubelj 3754

Po službi bi šla pomagat v gospodinjstvo. Delam na 2 izmenih. Naslov v ogl. odd. 3755

Gospodinjstvo pomoč, k družini z dvema otrokoma sprejemem. Perčič Franc Cerklje 82 3756

Sprejem samostojno gospodinjstvo pomočnice mlajšo ali starejšo k družini z 2 otrokoma. Naslov v ogl. odd. 3757

Prodajam 24-basno klavirsko harmoniko v dobrem stanju. Benedikova 12, Stražišče, Kranj 3758

Prodajam svinjo 13 tednov brejno, voz zapravljiček, lahke sani (kraguljčke) skoraj vse v novem stanju. Kupim kultivator. Gašperlin Jakob, Luže 29, Senčur 3687

ZELITE PRIJETNO LETOVATI!

Občinski sindikalni svet Kranj razpolaga v svojem campingu v Moščenški Dragi še z nekaj mesti v vikend hišicah za prvo polovico meseca septembra in ne za julij, kot je bilo v zadnji številki objavljeno. Sotori so prosti za vso sezono.

ZAHVALA

Najlepše se zahvaljujem zdravnikom dr. Vetrju Igorju, dr. Rajnerju Srečku, dr. Ažmanu, dr. Vrhnjaku, glavnima sestram Babčič Julki in Jeleni ter vsemu ostalemu osebju za uspešno težko operacijo in trud, ki so ga imeli z menoj, da so mi rešili življenje. Želim vsem, da bi še dolgo let s svojim znanjem in ljubeznijo do trpečega človeka opravljali človekoljubna dela in reševali dragocena življenja. Cesar Pepca, Primskovo — Kranj.

KINO

»STORŽIČ«, Kranj: 2., 3. in 4. julija ob 16., 8. in 20.15 ameriški barvni cinemascope film »DŽINGISKAN«; 5. julija ob 9.30 angleški cinemascope film »INTERPOL«, ob 13. uri premiera francoskega barvnega cinemascope filma »TAMANGO«, ob 15., 17. in 19. uri ameriški barvni cinemascope film »DŽINGISKAN«. 6. julija zaprto zaradi adaptacije dvorane.

Letni kino »PARTIZAN« 4. julija ob 20.30 dvojni program: ob 22.20 premiera angleškega cinemascope filma »INTERPOL«, v primeru dežja ob 22. uri premiera v Storžiču. 5. julija francoski barvni cinemascope film »TAMANGO«, 6. julija angleški cinemascope film »INTERPOL«. Predstave ob 20.30.

»TRIGLAV«, Primskovo: 3. julija ob 19.30 ameriški barvni film »ZLATO V DŽUNGLI«. 4. julija ob 19.30 uri amer. barv. film »POT V HOLLYWOOD«; 4. julija ob 16. in 20. uri ameriški barvni film »ZLATO V DŽUNGLI«, ob 18.

»KRVAVEC«, Cerklje: 5. julija ob 20.30 ameriški barvni film »POSLEDNJI IZ PLEMENA KOMANCEV«, ob 18. in 20. uri ameriški barvni film »ZLATO V DŽUNGLI«.

»RADIO«, Jesenice: 4. do 6. julija ruski barvni cinemascope film »DON KIHOT«, predstave vsak dan ob 18. in 20. uri, v nedeljo pa ob 16., 18. in 20. uri ter ob 10. uri dopoldan matineja mladinskega filma. Ob 16. uri predstava samo v primeru slabega vremena.

»PLAVI«, Jesenice: 4. do 6. julija angleški barvni film »PESEM MRTVIH LJUBIMCEV«, predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri, v nedeljo pa ob 16., 18. in 20. uri. Ob 10.30 dopoldan matineja mladinskega filma. Ob 16. uri predstava samo v primeru slabega vremena.

Zirovnica: 4. in 5. julija angleški film »LADJA, KI JE UMRLA OD SRAMU«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 20. uri.

Dovje: 4. in 5. julija francosko-italijanski barvni film »PARIZANKA«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 18. in 20. uri.

Koroška Bela: 4. in 5. julija mehiški barvni film »GLASBA V NOČI«. Predstava v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 17. in 19. uri.

Bled: 3. do 6. julija ameriški barvni cinemascope film »GOSPOD ROBERTS«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20.30, ob nedeljah in praznikih ob 10., 15., 18. in 20.30.

Radovljica: 4. in 5. julija ob 16., 18. in 20. uri jugoslovansko-italijanski barvni film »VELIKA PLAVA POT«.

Ljubno: 3. julija ob 20. uri in 4. julija ob 18. uri ameriški film »KLIC DIVJINE«, 4. julija ob 20. uri ter 5. julija ob 16. in 18. uri sovjetski barvni film »NEMRTNA LJUBEZEN«.

»SORA«, Škofja Loka: 3. do 5. julija ameriški cinemascope film »PRINC ŠTUDENT«.

Ziri: 4. in 5. julija ameriški barvni film »ZEMLJA FARAONOV« in »ZOLJENELA DŽUNGLA«. Predstava ob 20. uri.

»DOM«, Sovodenj: 4. in 5. julija ameriški barvni film »PONY EKSPRES«. Predstava vska dan ob 16. uri.

Duplica pri Kamniku: 4. in 5. julija ameriški barvni film »VZHODNO OD RAJA«. Predstave ob 17. in 19. uri.

uri ameriški barvni film »POT V HOLLYWOOD«, 6. julija ob 19.30 ameriški barvni film »POSLEDNJI IZ PLEMENA KOMANCEV«.

Naklo: 3. julija ob 19.30 ameriški barvni film »POSLEDNJI IZ PLEMENA KOMANCEV«, 5. julija ob 16. uri ameriški barvni film »POSLEDNJI IZ PLEMENA KOMANCEV«, ob 18. in 20. uri ameriški barvni film »ZLATO V DŽUNGLI«.

»KRVAVEC«, Cerklje: 5. julija ob 20.30 ameriški barvni film »POSLEDNJI IZ PLEMENA KOMANCEV«, ob 18. in 20. uri ameriški barvni film »ZLATO V DŽUNGLI«.

»RADIO«, Jesenice: 4. do 6. julija ruski barvni cinemascope film »DON KIHOT«, predstave vsak dan ob 18. in 20. uri, v nedeljo pa ob 16., 18. in 20. uri ter ob 10. uri dopoldan matineja mladinskega filma. Ob 16. uri predstava samo v primeru slabega vremena.

»PLAVI«, Jesenice: 4. do 6. julija angleški barvni film »PESEM MRTVIH LJUBIMCEV«, predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri, v nedeljo pa ob 16., 18. in 20. uri. Ob 10.30 dopoldan matineja mladinskega filma. Ob 16. uri predstava samo v primeru slabega vremena.

Zirovnica: 4. in 5. julija angleški film »LADJA, KI JE UMRLA OD SRAMU«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 20. uri.

Dovje: 4. in 5. julija francosko-italijanski barvni film »PARIZANKA«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 18. in 20. uri.

Koroška Bela: 4. in 5. julija mehiški barvni film »GLASBA V NOČI«. Predstava v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 17. in 19. uri.

Bled: 3. do 6. julija ameriški barvni cinemascope film »GOSPOD ROBERTS«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20.30, ob nedeljah in praznikih ob 10., 15., 18. in 20.30.

Radovljica: 4. in 5. julija ob 16., 18. in 20. uri jugoslovansko-italijanski barvni film »VELIKA PLAVA POT«.

Ljubno: 3. julija ob 20. uri in 4. julija ob 18. uri ameriški film »KLIC DIVJINE«, 4. julija ob 20. uri ter 5. julija ob 16. in 18. uri sovjetski barvni film »NEMRTNA LJUBEZEN«.

»SORA«, Škofja Loka: 3. do 5. julija ameriški cinemascope film »PRINC ŠTUDENT«.

Ziri: 4. in 5. julija ameriški barvni film »ZEMLJA FARAONOV« in »ZOLJENELA DŽUNGLA«. Predstava ob 20. uri.

»DOM«, Sovodenj: 4. in 5. julija ameriški barvni film »PONY EKSPRES«. Predstava vska dan ob 16. uri.

Duplica pri Kamniku: 4. in 5. julija ameriški barvni film »VZHODNO OD RAJA«. Predstave ob 17. in 19. uri.

»KRVAVEC«, Cerklje: 5. julija ob 20.30 ameriški barvni film »POSLEDNJI IZ PLEMENA KOMANCEV«, ob 18. in 20. uri ameriški barvni film »ZLATO V DŽUNGLI«.

»RADIO«, Jesenice: 4. do 6. julija ruski barvni cinemascope film »DON KIHOT«, predstave vsak dan ob 18. in 20. uri, v nedeljo pa ob 16., 18. in 20. uri ter ob 10. uri dopoldan matineja mladinskega filma. Ob 16. uri predstava samo v primeru slabega vremena.

»PLAVI«, Jesenice: 4. do 6. julija angleški barvni film »PESEM MRTVIH LJUBIMCEV«, predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri, v nedeljo pa ob 16., 18. in 20. uri. Ob 10.30 dopoldan matineja mladinskega filma. Ob 16. uri predstava samo v primeru slabega vremena.

Zirovnica: 4. in 5. julija angleški film »LADJA, KI JE UMRLA OD SRAMU«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 20. uri.

Dovje: 4. in 5. julija francosko-italijanski barvni film »PARIZANKA«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 18. in 20. uri.

Koroška Bela: 4. in 5. julija mehiški barvni film »GLASBA V NOČI«. Predstava v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 17. in 19. uri.

Bled: 3. do 6. julija ameriški barvni cinemascope film »GOSPOD ROBERTS«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20.30, ob nedeljah in praznikih ob 10., 15., 18. in 20.30.

Radovljica: 4. in 5. julija ob 16., 18. in 20. uri jugoslovansko-italijanski barvni film »VELIKA PLAVA POT«.

Ljubno: 3. julija ob 20. uri in 4. julija ob 18. uri ameriški film »KLIC DIVJINE«, 4. julija ob 20. uri ter 5. julija ob 16. in 18. uri sovjetski barvni film »NEMRTNA LJUBEZEN«.

»SORA«, Škofja Loka: 3. do 5. julija ameriški cinemascope film »PRINC ŠTUDENT«.

Ziri: 4. in 5. julija ameriški barvni film »ZEMLJA FARAONOV« in »ZOLJENELA DŽUNGLA«. Predstava ob 20. uri.

»DOM«, Sovodenj: 4. in 5. julija ameriški barvni film »PONY EKSPRES«. Predstava vska dan ob 16. uri.

Duplica pri Kamniku: 4. in 5. julija ameriški barvni film »VZHODNO OD RAJA«. Predstave ob 17. in 19. uri.

»KRVAVEC«, Cerklje: 5. julija ob 20.30 ameriški barvni film »POSLEDNJI IZ PLEMENA KOMANCEV«, ob 18. in 20. uri ameriški barvni film »ZLATO V DŽUNGLI«.

»RADIO«, Jesenice: 4. do 6. julija ruski barvni cinemascope film »DON KIHOT«, predstave vsak dan ob 18. in 20. uri, v nedeljo pa ob 16., 18. in 20. uri ter ob 10. uri dopoldan matineja mladinskega filma. Ob 16. uri predstava samo v primeru slabega vremena.

»PLAVI«, Jesenice: 4. do 6. julija angleški barvni film »PESEM MRTVIH LJUBIMCEV«, predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri, v nedeljo pa ob 16., 18. in 20. uri. Ob 10.30 dopoldan matineja mladinskega filma. Ob 16. uri predstava samo v primeru slabega vremena.

Zirovnica: 4. in 5. julija angleški film »LADJA, KI JE UMRLA OD SRAMU«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 20. uri.

Dovje: 4. in 5. julija francosko-italijanski barvni film »PARIZANKA«. Predstava v soboto ob 20. uri, v nedeljo pa ob 18. in 20. uri.

Koroška Bela: 4. in 5. julija mehiški barvni film »GLASBA V NOČI«. Predstava v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 17. in 19. uri.

Bled: 3. do 6. julija ameriški barvni cinemascope film »GOSPOD ROBERTS«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20.30, ob nedeljah in praznikih ob 10., 15., 18. in 20.30.

Radovljica: 4. in 5. julija ob 16., 18. in 20. uri jugoslovansko-italijanski barvni film »VELIKA PLAVA POT«.

Ljubno: 3. julija ob 20. uri in 4. julija ob 18. uri ameriški film »KLIC DIVJINE«, 4. julija ob 20. uri ter 5. julija ob 16. in 18. uri sovjetski barvni film »NEMRTNA LJUBEZEN«.

»SORA«, Škofja Loka: 3. do 5. julija ameriški cinemascope film »PRINC ŠTUDENT«.

Ziri: 4. in 5. julija ameriški barvni film »ZEMLJA FARAONOV« in »ZOLJENELA DŽUNGLA«. Predstava ob 20. uri.

PETEK, 3. JULIJA

8.35 Vedri napravi; 9.20 Godala v ritmu; 9.42 Dva prizora iz Massenetove opere »Don Kihot«; 11.00 Pet pevcev — pet popevk; 12.00 Zelje za naše mlade poslušalce; 12.15 Kmetijski nasveti — vet. Franc Skušek; Bolezni in poškodbe pašne živine; 12.25 Pesmi tujih narodov; 12.45 Zvoki iz operet »Noč v Benetkah« in »Melodije srca«; 13.30 Poslušajmo zborni »Svoboda«; 14.10 Jugoslovanski samospelji; 15.30 Arije iz filma »Veliki Caruso« poje Mario Lanza; 16.00 Sportna reportaža; 16.40 Goriva in maziva — II.; 17.10 Razgovor z volivci; 17.20 Petkovo glasbeno popoldne; 18.00 Kulturna kronika; 18.30 Iz naših kolektivov; 20.00 Mediteranski napravi z orkestrom Franck Chackfield; 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled; 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

SOBOTA, 4. JULIJA

6.45 Pesmi borbe in dela; 7.15 V razigranem ritmu; 8.00 Po sledovih partizanskih brigad; 9.00 Za spomin na junaške dni; 9.45 Iz partitur jugoslovanskih skladateljev zabavne glasbe; 10.30 Borci XIV. divizije med mladino; 11.00 »Zapoj zdaj srce partizansko«; 11.20 Koncert pihalnih orkestror JLA in Ljudske milice; 11.40 Skladbe za klavir in violino; 14.35 Igra zabavnih orkestror Radia Beograd; 15.30 Prizori iz opere »Gorski vijenec« Nikole Hercigonje; 16.00 Z jugoslovanskih bojišč; 17.00 Prenos reportaže z Zveznega zleta »Partizana« v Beogradu; 18.00 Zdjaj pa kar po domače; 18.45 Okno v svet; 20.00 Potovalni urad; 21.00 Zabavni zvoki; 22.15 Oddaja za naše izseljenice.

NEDELJA, 5. JULIJA

7.15 Poskočne za pihalne instrumente; 8.40 Violinske skladbe za mladino; 8.50 »Polka je ukazana...«; 10.10 Se pomnite, tovariši — Stane Terčak; v Saleški dolini so zažarele luči; 10.30 Naš koncert za letovištarje; 11.00 Za vsakogar nekaj iz zabavne glasbe; 11.30 Zvone Križnik; Državno posestvo Belje (reportaža); 13.30 Za našo vas; 15.30 Melodije za vas; 16.00 Humoreska tega tedna — Pierre Daninos; Na počitnice; 16.20 Operetne melodije z orkestrom Hans Carste; 17.00 60 minut sporta in glasbe; 18.35 Camille Saint-saens; Koncert a klavir in orkester št. 2 v g-molu; 20.00 Nedeljski intervju; 21.10 Koncert slavnih pevcev.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NA JESENICAH

Poročili so se: Anton Konič, mizarski pomočnik in Marija Smolej, uslužbenka; Franc Črv, metalurški tehnik in Stanislava-Marija Ažman, frizerka; Stefan Razingar, delavec in Marija-Terezija Jensterle, delavka.

Umrli so: Marija Kert rojena Kalan, gospodinja; Ivan Peterlin, pismonoša; Cecilija Medvešek rojena Borštnik, druž. upokojenka.

TRŽNI PREGLED

V KRANJU

Fižol in ješprenj 70, krma za kokoši in koruza 35 do 40, proso 50, kaša 70 do 75, krljci 40, šalotka 30, oves 20 do 25, lisičke 25 do 35, ajdova moka 60 do 70, koruzni zdrob 40, orehi 60 do 80, gozdne jagode 70 do 80, vrtno jagode 150 din liter; zelena in česen 10 din kom., korenček in peteršilj 10 din šopek, koleraba 5 do 10 din komad, redkvice 10 din šopek, špinača 15 do 20 din merica, solata 10 do 15 din glavica.

V SKOFJI LOKI

Solata v glavah in solata ter novi krompir 40 din kg, špinača in buče 60 din kg, kumare in korenje 100 din kg, čebula in hruške 70 din kg, stročji fižol 70 do 100 din kg, jagode 200 dinarjev liter.

V RADOVLJICI

Češnje in gra

OB LETOŠNJI 40-LETNICI NENEHNIH BOJEV IN ZMAG KOMUNISTIČNE PARTIJE JUGOSLAVIJE OZIROMA ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE NAŠI DELOVNI LJUDJE POVSOD S PONOSOM OBUJAJO SPOMINE NA PREHOJNO POT. VSAK KRAJ, VSAKA VAS ALI NASELJE IMA SVOJE SPOMINE, SVOJE DOGODKE, KI SO DROBICI MOGOČNE ZMAGE. ZATO UPRAVIČENO S PONOSOM OBELEŽUJEJO TE KRAJE, PROSLAVLJAJO BOJE IN SE PRIPRAVLJAJO NA NOVE NALOGE.

OSREDNJA MANIFESTACIJA NAŠEGA OKRAJA BO

PRIHODNJE DNI NA JELOVICI. PREŽIVELI BORCI, AKTIVISTI IN DELOVNI LJUDJE IZ VSEH KRAJEV GORENJSKE BODO S SVOJO PRISOTNOSTJO POČASTILI POMEMBNE DOGODKE IZ REVOLUCIJE IN ZNOVA MANIFESTIRALI ZA GRADNJO NAŠE SOCIALISTIČNE DRUŽBE. ZATO JE TEMU DOGODKU NA JELOVICI, OZIROMA DNEVU BORCA POSVEČEN TUDI DEL VSEBINE NAŠEGA LISTA, KI SKUŠA SVOJIM BRALCEM OBUKITI SPOMINE NA NEKATERE DOGODKE DELAVSKEGA IN REVOLUCIONARNEGA GIBANJA V NAŠIH KRAJIH.

„Je borce dala vsaka naša vas ...“

Okupacija je kaj kmalu začela oddvajati posameznike iz javnega življenja in jih silila v ozadje ali celo v ilegalno. Nekateri so se morali umakniti, ker so kot znani revolucionarji zašli na policijske spiske. Drugi so se takoj na začetku zamerili okupatorju, ker se niso hoteli pokoriti in priznati se hlapečevstva na svoji zemlji.

Tako so se porajali prvi ilegalci, ki so se skrivali pred okupatorjem, in se zatekli v osamljene kmetije, v gozdarske in lovske kočice.

Iz takih posameznikov, ki so zaradi okupatorjevega terorja morali zapustiti svoje domove, ki so sovražili nasilje in okupatorja — iz takih posameznikov so zrastle prve partizanske čete, grupe in bataljoni.

Prva takolimenovana jeseniška

ali Cankarjeva četa je nastala že 28. julija 1941 na Obranci (Mežaklja), kjer je Jože Gregorčič zbral grupe ilegalcev in jih organiziral v udarno formacijo. Prvi komandir te čete je bil Polde Stražisar, komisar pa France Potočnik.

Nad vasjo Cegelnica pri Naklem je 1. avgusta 1941 nastala prva kranjska četa. Njen komandir je bil Franc Mrak, komisar pa Stane Toplak.

Julija 1941 je bila formirana tudi celjska četa, ki je zbrala v glavnem delavce na desni strani Save.

Tako je začela rasti partizanska vojska. Niti prvi neuspehi, kot je bila, na primer, nameravana akcija za osvoboditev političnih ujetnikov iz begunjskih zaporov, 6. avgusta 1941, ni mogla več ustaviti splošnega odpora.

Svetina in Tomo Brejč, člani komiteja.

Pokrajinski komite je prevzel politično vodstvo na Gorenjskem.

Gregorjevem na Jelovici, so bili ti partizani zbrani na Jelovici na planini Vodice. Tu je bila ustanovljena Jelovska četa 29. julija 1941, in sicer na gradišču, kjer je isti dan tudi zaprisegla. Komandir čete je bil Jaka Bernard iz Koritnega, komisar pa Jože Kranjc-Zakelj, jeseniški železar. Tvorili so jo trije vodi: prva dva sta manevrirala

5. avgusta 1941. leta v Cankarjev bataljon. Po formiranju bataljona je četa skupno z bataljonom krenila na Partizanski vrh, kjer sta se obe enoti utaborili. Čez nekaj dni, 8. avgusta 1941, so bataljon napadli Nemci. Nato je četa krenila v svoje prejšnje področje. Bataljonsko poveljstvo in tovariš Zagor se je v tem času nahajal vzdaj pri eni, zdaj pri drugi četi oziroma vodu. V oktobru sta četi na Mohorju prišli pod enotno poveljstvo bataljona in ostali v sestavi tega bataljona do reorganizacije, ki je bila izvršena dne 14. januarja 1942 v Dražgoški gori.

Po tej borbi sta se četi umaknili nazaj na svoja operativna področja, kjer sta ostali vse poletje. Jeseni, oktobra sta zopet prišli pod enotno poveljstvo bataljona na Mohorju. Od tu je konec novembra krenila skupina 12 partizanov v jeseniški in blejski kot, da bi tam dvignila množično vstajo. Bataljon je krenil v Selško in Poljansko dolino. Ko je sredi decembra 1941 prispel v Poljansko dolino, je vključil v svoj sestav četo, ki je v prvi polovici decembra 1941 prišla čez mejo Ljubljanske pokrajine. — Sestavljali so jo preostali borci I. Kranjske čete, Tržiške čete, Rašiške čete, Mengeško-moravske in Kamniške čete. Ta četa je v bataljonu sestavljala samostojen vod.

Bataljon je v Poljanski dolini dvignil množično vstajo in številčno narastel na blizu 300 mož. Organizacijsko stanje bataljona se ni menjalo, številčno so se povečale čete in vodi. Tu

CANKARJEV BATALJON V LETU 1941

Cankarjev bataljon je bil formiran 5. avgusta 1941 na Jelovici na Pogrošarjevi plani pri Vodiški planini. V svojem sestavu je imel Jelovsko in Jeseniško-Cankarjevo četo. Bataljon je štel okoli 120 mož, med

ZAČETEK VSTAJE Prve partizanske enote na Gorenjskem

V prvih dneh okupacije, ko je Partija začela s pripravami za NOB, je na Gorenjskem odigral zelo pomembno vlogo Vojno revolucionarni komite, ki ga je junija 1941 organiziral CK KPS, in ki so ga predstavljali: Stane Zagor, Lojze Kebe in Tomo Brejč.

Vojno revolucionarni komite za Gorenjsko je povezoval Okrožno vojno revolucionarno komiteje, koordiniral njihovo delo in jim pomagal izvajati direktive CK KPS za organizacijo ljudske vstaje.

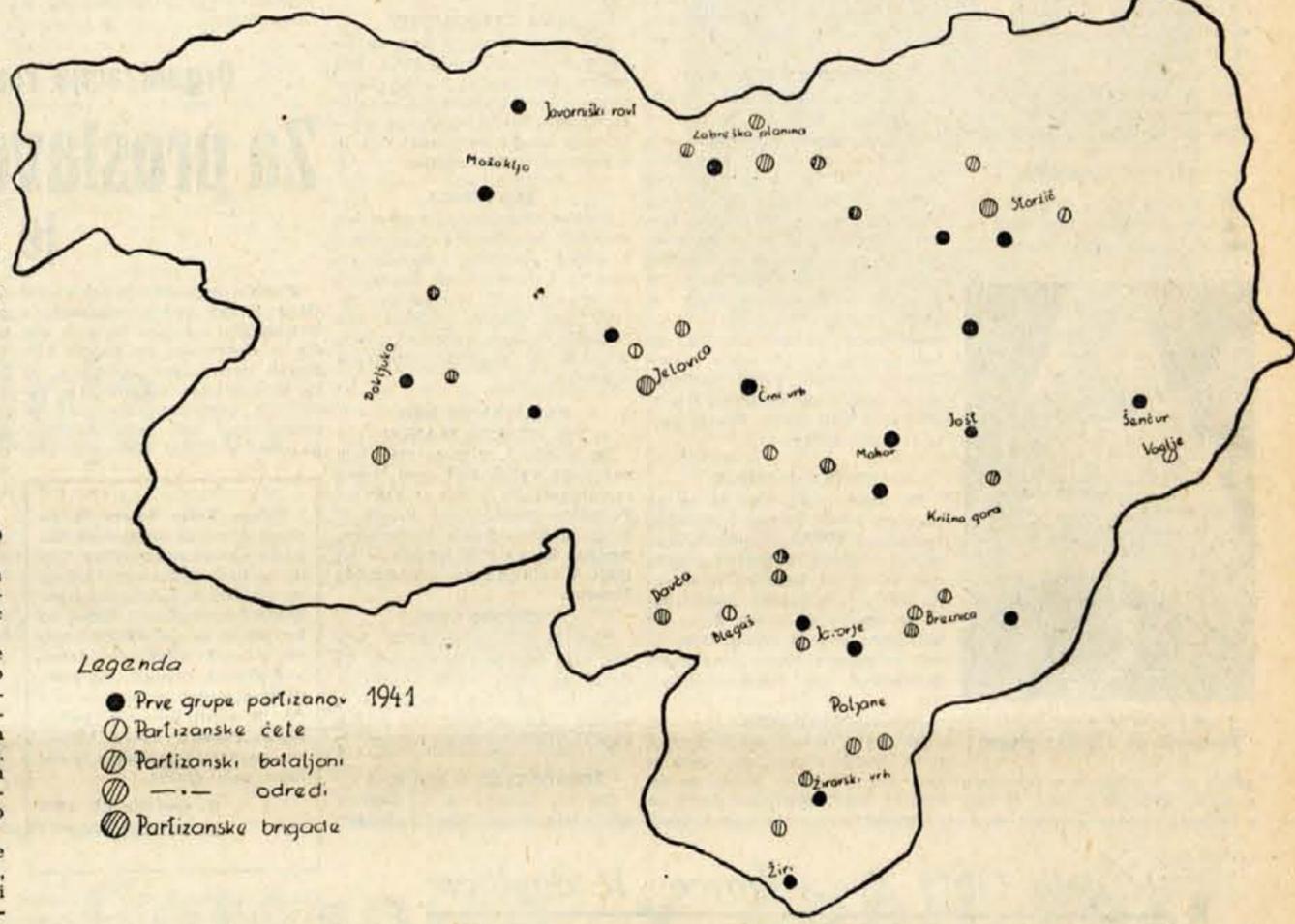
Okrožne vojno-revolucionarne komiteje so sestavljali, in sicer za okrožje Jesenice: Jože Gregorčič, delavec z Jesenic, Polde Stražisar, delavec z Jesenic, Ivan Bertonec, delavec iz Dobrave pri Kropi, Alojz Hrovat, delavec iz Begunj, Joža Ažman, mali kmet iz Bohinja; za okrožje Kranj: Franc Vodopivec, delavec iz Kranja, Franc Mrak, delavec iz Kranja, Franc Nartnik, delavec iz Kranja, Rudi Papež, delavec iz Kranja, Jože

Janežič, delavec iz Tržiča; in za okrožje Kamnik: Marijan Dermastja in Anton Sturm, delavec iz Kamnika.

Vojno-revolucionarni komite za Gorenjsko je s pomočjo Okrožnih revolucionarnih komitejev organiziral sestanke po terenu in pripravljati politično in organizacijsko ljudsko vstajo. Zbirali so orožje, municijo in ostali material, ki je bil potreben partizanom za oboroženo vstajo.

Povezoval je delavce in kmete ter ostale sloje v OF na terenu, kakor tudi tiste, ki so vstopali v ilegalno, bodisi, da so se umikali okupatorju pred selitvijo, zapiranjem, terorjem, ali, da so prostovoljno vstopali v partizane. Organiziral je čete in vode, ki so prerasli v bataljone in odrede, kot so pač zahtevale takratne prilike.

Okoli 20. decembra 1941 je bil organiziran Pokrajinski komite KPS za Gorenjsko, ki so ga tvorili: Anton Dolinšek, sekretar komiteja, Lojze Kebe, Mira

- Legenda
- Prve grupe partizanov 1941
 - Partizanske čete
 - ⊙ Partizanski bataljoni
 - — — — — odredi
 - ⊕ Partizanske brigade

JELOVSKA ČETA ALI ČETA »ILJE GREGORIČA« V L. 1941

Jelovska četa je zrastle iz ilegalcev, ki so od začetka junija do konca julija 1941 stopili v ilegalno na področju Dobrave, Otoč, Kroke, Cernivca, Begunj, Lesc in Bleda.

Po sklepu, ki je bil sprejet 17. julija 1941. leta pod Malim

na področju Kroke, Dobrave, Lipnice in okolice ter sta ju vodila Alojz Pečnik in Franc Stular, oba iz Ljubnega. Tretji je bil na področju Ribnega, Kupljenka, Boh. Bele in okolice. Vodil ga je Franc Dacar, delavec iz Lesc.

Četa je bila vključena na Pogrošarjevi plani pri planini Vo-

temi je bilo okoli 40 neoboroženih.

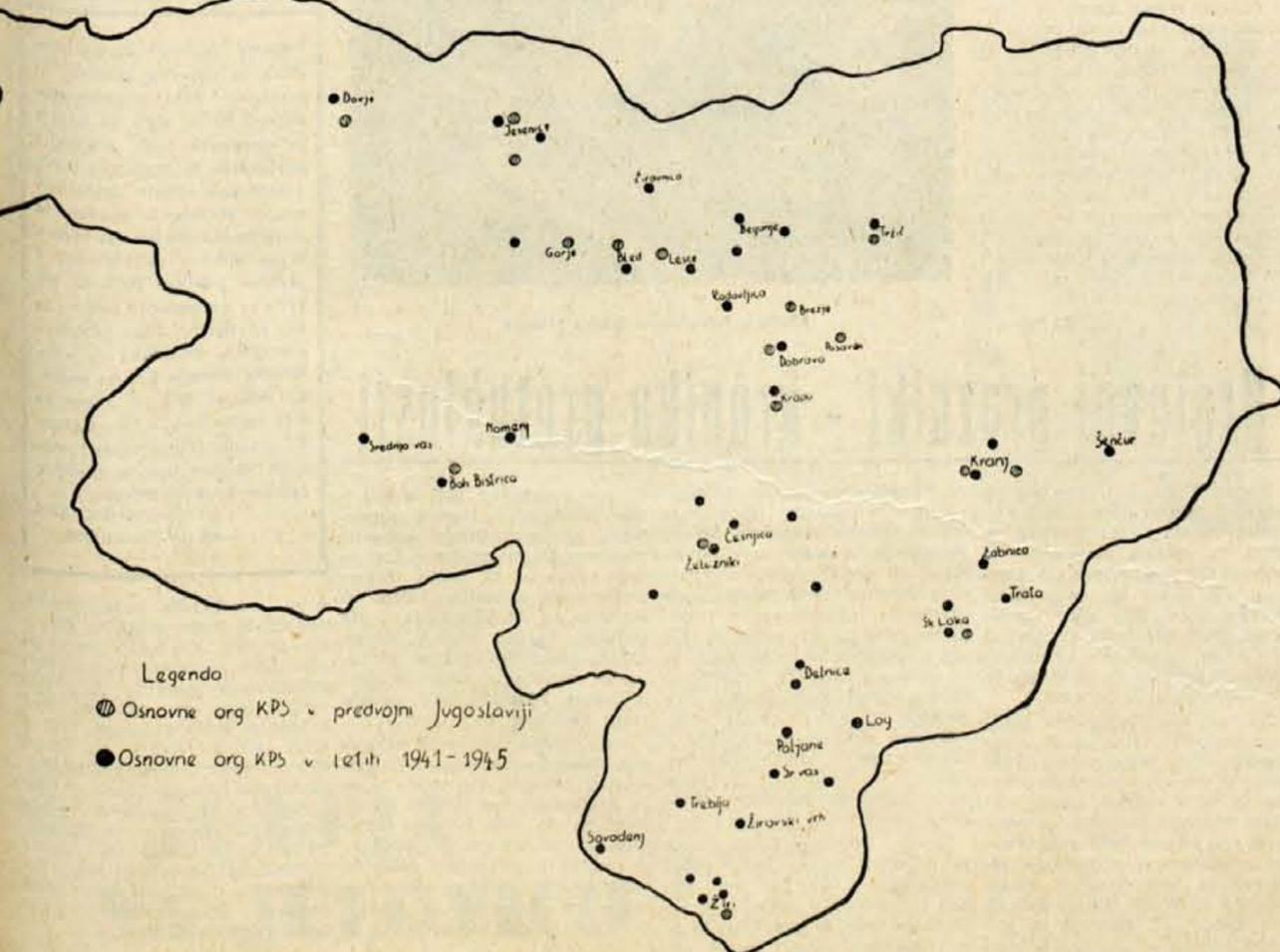
Komandant bataljona je bil Jože Gregorčič-Gorenjc, jeseniški železar.

Komisar je bil Ivan Bertonec-Johan iz Dobrave pri Kropi.

Prvo večjo borbo z Nemci je vodil bataljon na Partizanskem vrhu 8. avgusta 1941. Takrat je padlo okoli 30 Nemcev, partizani pa so izgubili samo 3 tovariše.

je prišlo tudi do hujših borb z Nemci, nato pa se je bataljon umaknil v Dražgoše.

Po dražgoški borbi 9. do 11. januarja in v borbi na Mošenjski planini 13. januarja 1942 je bilo zborna mesto bataljona na Dražgoški gori, 14. januarja leta 1942. Zaradi zimskih prilik in lažjega manevriranja je bil bataljon razdeljen na tri grupe oziroma čete: Selško, Poljansko in Jeseniško.

- Legenda
- ⊙ Osnovne org KPS v predvojni Jugoslaviji
 - Osnovne org KPS v letih 1941-1945

Janez Strgovšek pripoveduje ...

„Ušel sem žandarjem“

V »Verigi« v Lescab smo obiskali Janeza Strgovška. Malo jih je, ki ne poznajo tovariša Janeza. Kako bi ga ne poznali, saj je bil že pred drugo svetovno vojno aktiven v vrstah naprednega delavskega gibanja, med vojno je dlje pomagal partizanom v ilegali, nato pa je tudi sam stopil v vrste hrabrih borcev. Doživel je precej nevarnih, trpkih, pa tudi veselih dogodivščin, katerih se vedno rad spominja in jih pripoveduje tudi svojim tovarišem. Nam je povedal tale dogodek iz predvojnega:

»Bilo je v začetku leta 1941. Imel sem nalogo, da z organizacijo pobrem v Lescab čimveč podpisov, s katerimi bi zahtevali izpust internirancev, ki so bili v koncentracijskem taborišču v Ivanjci. V Ivanjci je bil takrat med drugimi tudi Moša Pijade, in Gorenjci Gašperič iz Lesc, Tomaž Godec, Valentin Marinko, Nace Kralj, Perko in drugi. Svoje delo sem že dobro opravil — okoli 400 podpisov sem že oddal centru na Jesenice. Toda smola. Nekdo se je neke ponesreči zarekel, da sem jaz organiziral. In takina vest je bila za žandarje prava poslastica ...

Se isti dan so prišli k meni na dom. Najprej so vse preiskali, nato pa je padlo povelje — aretirani ste! V tistem trenutku nisem videl nikogar več, le bežal sem, kolikor so me nesle noge. Izmuznil sem se žandarjem. Imel sem pa še večjo srečo. Preden so žandarji prišli k ženi moža, ki me je po naključju spravi v to zadrego, sem jo srečal in zabičal, da bo govorila meni v prid. Žena je držala besedo. Naslednji dan so se spet oglasili žandarji. S tistim, kar jim je natvezla ženska niso bili zadovoljni. Peljali so me na Jesenice in me soočili z njenim možem. Ko sem se mu približal na 20 korakov, ga je žandar vprašal: »Ali je pravič?« Slišal sem odgovor: Ni. In tako se je vse srečno končalo.

Stiristo podpisov Leščanov je prispelo kljub temu na pravo mesto in ker so delavci žirrom po domovini s svojimi podpisi zahtevali isto, so iz Ivanjice kmalu začeli izpuščati nekatere internirance.

B. F.

O B D N E V U B O R C A — 4. J U L I J A

Jelovški spomeniki govore O NAJVAŽNEJŠIH DOGODKIH IZ NOB

Jelovica »Mati partizanov«, kot so jo upravičeno imenovali v času vojne, je bila priča mnogih, mnogih srditih bojev in pogosto tudi hudih izgub naših partizanskih enot. Kljub temu na Jelovici ni spomenikov z velikimi obeliskami, z mogočnimi kipi junakov in podobno. Kolikor so nekateri kraji obeleženi, je to storjeno s skromnimi kamni, na katerih stoji kratki napis. Tako je na Lipniški planini (tam štrli iz tal kar cela skupina kamnov, ki se ponujajo kot listi odprte knjige), tako je na Selški planini, na Martinčku, na Mosteh itd. Ta skromna obeležja prijetno in nevsiljivo dopolnjujejo prirodno okolje in ne kvarijo mirne harmonije gozda.

To pot naj omenimo le nekatere najvažnejše kraje Jelovice z njihovimi dogodki iz časov NOB.

LIPNIŠKA PLANINA

Tu je mala selška četa s štabom I. grupe odredov 9. sept. 1942. leta zašla v sovražnikov obroč. Tra-

Spomenik na Lipniški planini
gdilja se je odigrala v tako imenovanem Kravjem grabnu, ki vodi z Lipniške planine v Kotlič. Borci

selške čete so se pomikali iz Dražgoške grupe preko Podmuleza proti Taležu in Kuplenku na nasprotnem pobočju Jelovice.

Tam je bila četa nenadoma napadena. Ko so se borci hoteli umakniti, je postal ogenj številnih nemških streljanih in brzostrelk še silnejši. Sodijo, da je zasedlo položaje okrog 300 Nemcev. Skoraj vsi četo so pokosile sovražnikove svinčenke — 28 žrtev, med njimi tudi narodnega heroja Jožeta Gregorčiča. Le redki borci so se v zmedbi prebili mimo nemških policistov. Ta dogodek, 9. septembra 1942. leta, lahko imenujemo črni dan iz NOB na Jelovici.

MOŠENJSKA PLANINA

Po znani dražgoški bitki je bila 13. januarja 1942. leta v koči na Mošenjski planini obkoljena mala partizanska enota. Bili so izdani. Borci so polnih 12 ur kljubovali srditim napadom sovražnika. Sele pozno ponoči se je skupini borcev posrečilo, da so se po visokem snegu prebili skozi sovražni obroč in se rešili. Med borci je bilo več neoboroženih žensk in otrok. Ker ni bilo upanja, da bi rešili hudo ranjene tovariše, so le-ti prosili, naj jih rešijo z »milostnim strelome«, kar so soborci, zvesti partizanski zaobljubi, s solznimi očmi tudi storili. Tam je padlo 11 naših borcev.

SELŠKA PLANINA

19. junija 1944. leta se je na cesti pri Selški planini I. bataljon Prešernove brigade nepritrakovano srečal z Nemci. V boj sta stopila tudi II. in III. bataljon te brigade. Padlo je 9 borcev. Toda izgube so imeli tudi Nemci, ki so jih naši borci pogнали v beg. Odmeta-vali so opremo, hrano in se končno umaknili proti bohinjski dolini.

MARTINČEK

Ob cesti, ki vodi od Martinčka proti Lipniški planini, stoji spomenikski kamen. Tam so Nemci po izdajstvu našli, zverinsko mučili in postrelili 11 ranjenih neoboroženih

borcev, ki so tamkaj čakali zdravniške pomoči oziroma prevoza v bolnišnico.

OBLOKOVA PLANINA

10. avgusta 1942. leta so Nemci na Oblakovi planini nenadoma napadli Gorenjski odred. V boju so padli 4 borci. Nemci so se še nad mrtvimi nečloveško znašali. Takrat je padel tudi Jože Dežman, brat takratnega komandirja, narodnega heroja Tončka Dežmana. Isti dan je prišlo do borbe tudi pri Veder-nikovem studencu, kjer so padli trije borci.

MALI GREGORJEVEC

Pod malim Gregorjevcem na Jelovici je bila 17. julija 1942. leta važna konferenca predstavnikov vojno - revolucionarnih komitejev Gorenjske. Posvetovali so se o političnem stanju na Gorenjskem in o možnosti ljudske vstaje.

ROVTARICA

Planina Rovtarica, ki pomeni kot središče Jelovice, je bila važno križišče prehodov partizanskih enot in kurirskih zvez. Tjakaj so se januarja 1942. leta začelo za-tekli tudi vaščani požgane vasi Dražgoše, preden so našli zavetje v vaseh in zaselkih jelovškega pobočja.

PARTIZANSKI VRH PRI LIPNIŠKI PLANINI

Tu je bila 1. avgusta 1941. leta ena prvih večjih borb med Nemci in partizani. To je bilo za naše prve enote izredno velik uspeh. V boju je padlo kakih 30 Nemcev, medtem ko so naši izgubili le tri ljudi. V boju je sodelovalo čez 500 Nemcev.

JELENJI VRH

Tam je bilo polejšje 1942. leta dalj časa taborišče Selške čete. Se danes so vidni obrisli šotorskih mest in ležišč ter partizanskih ognjišč. Tam so imeli tudi orožne vaje in zaprisege novih borcev.

POGROŠARJEVA PLANINA

Na tej planini je 5. avgusta 1941. leta Stane Zagar ustanovil

Cankarjev bataljon. Formiran je bil iz jelovške in jeseniške čete. Bataljon je štel okoli 120 mož. Komandant je bil Jože Gregorčič, komisar pa Ivan Bertonec.

MOSTE

Blizu Rvotarice je planina Moste. Tam je bila sredi maja l. 1944 tridnevna konferenca vseh aktivistov Gorenjske. Posvetovali so se o dokončnem boju proti okupatorju in o gradnji ljudske oblasti v za-ledju. Na posvetovanju so bili med drugimi tudi Boris Kraigher, Viktor Avbelj, Lidija Sentjarc in Janez Hribar.

Dovozne poti in parkirni prostor na proslavi ob Dnevu borca na Jelovici 4. julija 1959

Organizacija rezervnih oficirjev pred veliko akcijo Za proslavo na Lipniški planini je vse pripravljeno

V sredo popoldne je bil v avli OLO Kranj zadnji sestanek s komandanti odredov devetih občin z Gorenjske za pohod »Po stezah partizanske Jelovice«, ki ga pripravljajo organizacije rezervnih oficirjev. Sestanku je prisostvoval tudi tajnik Glavne-ga odbora UROJ Slovenije tov.

Naloga Zveze borcev je, da ohranja žive in nepopačene tradicije narodnoosvobodilne borbe, ki bodo le tako lahko trajno vplivale na nove generacije. Zveza borcev navaja člane, da bi vplivali na naš družbeni razvoj z vse kvalitetnejšim delom v družbenih organih. Pri reševanju socialnih problemov borcev in zlasti še otrok padlih borcev dobiva Zveza borcev vso podporo komunistov in celotne naše družbe.

(Iz poročila CK ZKS na IV. kongresu)

dela rezervnih oficirjev. Vse pri-prave potekajo v vseh občinah v redu, celo boljše kot so pričako-vali. Povsod so zajete vse orga-nizacije in ni vidnejšega aktivnega družbenega delavca, ki ne bi sodeloval na tej veliki proslavi. Komandanti posameznih odredov so še podrobneje poročali, kako potekajo priprave v vsaki občini posebej.

Bohinj: Vsa podjetja v bohinjski občini in kmetijske zadruge bodo na ta dan organizirali iz-lete na Lipniško planino. Z last-nimi kamioni bodo preskrbeli ves prevoz. Pohoda na Lipniško planino se bo iz Bohinja udeležilo preko 300 ljudi.

Bled: Tudi v blejski občini bo udeležba zadovoljiva. Tu so bili zadovoljni vsi predsedniki mno-žičnih organizacij, da mobilizirajo svoje člane za pohod na Lipniško planino. Rezervni ofi-cirji v blejski občini bodo imeli en dan predpripravo za borbo na Lipniški planini. Udeležence bo-do prepeljali z 11 kamioni.

Zelezniki: V tej občini izgleda, da bo udeležba še enkrat večja, kot so pričakovali. Predvidevajo nad 600 udeležencev, katere bodo prepeljali z 10 kamioni.

Ziri: Iz žirovske občine se bo pohoda udeležilo v žirovski četi okrog 100 rezervnih oficirjev, ostalih udeležencev pa pričakuje še okrog 200.

Kranj: Vsektor bo najmočnejše zastopana kranjska občina, kjer bo štela brigada preko 2.300 lju-di. Priključena bo tudi mladina, ki gradi vodovod Bašelj—Kranj. Udeležence bodo prepeljali s 30 kamioni in 20 avtobusov. Od-hod prvih kamionov bo že ob 4. uri zjutraj.

Skofja Loka: Tudi iz te obči-ne se bodo kljub pohodu na Blegaš udeležili proslave na Lipniški planini polnoštevilno.

Trzin: Trziški odred bo sestav-ljen iz dveh bataljonov in bo štel 800 ljudi. Udeležence bodo prepeljali z 10 kamioni, med pot-jo se bodo ustavili že v Strah-nju, na Okroglem in Podbrezjah, kjer bodo položili vence na kraj, kjer so bile med NOB hude bitke.

Jesenice: Iz jeseniške občine se bo pohoda udeležilo 1200 lju-di. Prepeljali jih bodo s 17 ka-mioni in 13 avtobusi.

Radovljica: V Radovljici bo budnica že ob 4. uri zjutraj. Hkrati pa bodo tudi nad Radovljico priletela vojaška letala. Odred iz Radovljice se bo ustavil med potjo pri spomenikih padlih borcev, kjer bodo polo-žili vence.

Skratka, vsa Gorenjska se je resno pripravila za to veliko pri-reditev. Skupaj se bo udeležilo pohoda 12.000 borcev in rezerv-nih oficirjev. Vse je pripravlje-no, organizirali so 9 desantnih

Zveza borcev sistematično zbira in objavlja gradivo, ki osvetljuje našo narodnoosvo-bodilno borbo, skrbi za muzej in spomenike NOB, pripravlja predavanja in organizira izlete v partizanske kraje. Zveza bor-cev je skrbela za splošno in strokovno izobraževanje borcev in za njihovo vključevanje v različne poklice. Dala je po-budo za organizacijo tečajev in šol za borce. Tako delujejo kmetijske, gozdarske in eko-nomske srednje šole in poseb-na dopisna šola, v kateri se šola veliko številu borcev. Raz-vit sistem štipendiranja omo-goča mnogim borcem študij v rednem šolskem sistemu.

(Iz poročila CK ZKS na IV. kongresu)

Motiv z Jelovice — Selška planina

Krajevni prazniki - kronika preteklosti

Ne le skrb za otroke padlih borcev, temveč tudi skrb za prenos tradicij in izkušenj iz NOB na mlajšo generacijo, je prevzel Občinski odbor ZB Jese-nice. Že nekaj let posredujejo starejši člani ZB, zlasti prvoborci, svoja doživljenjska in pionir-ja. Ta sodijo med najbolj obiskana predavanja na šolah, če jih lahko tako imenujemo.

Ze lani, ob mladinskem festi-valu jeseniške mladine, so orga-nizacije ZB sodelovale, pred-vestem v pohodu na Pristavo. Letos je ta prireditev zaradi sla-bega vremena odpadla; vendar je to ena od uspešnih oblik obuja-nja spominov, prenašanja iz-kušenj in borbenosti. Z vsako skupino otrok sta šla po dva ali več članov ZB, spotoma so jim pripovedovali o dogodkih iz oko-

lice Jesenic in na samih Jese-nicah. Predsednik Občinskega odbora ZB na Jesenicah tovariš Podviz je povedal tudi to, da zlasti ob priliki raznih državnih praznikov in ob praznikih naše revolucije, vključujejo v pri-reditve mladino in pionirje. Ob takih priložnostih se mladina, ne le spozna z dogodki, temveč tu-di z načinom partizanskega bo-jevanja. Tudi za letošnje pro-slavo na Jelovici so vključili v brigado precej mladih ljudi, so-delovali pa bodo tudi 22. julija na proslavi na Pokljuki, občin-skem prazniku 1. avgusta itd.

Tovariš Pintar iz Hrušice nam je povedal, da so imeli poleg predavanj na šoli lani tudi po-hod na Ročco. V pohodu je so-delovalo okoli 50 pionirjev, ki so pod vodstvom starih borcev ob-

šli vse pomembne poti in kurir-ske postojanke. Največ zgo-dovine pa posredujejo mlajšim rodovom ob vsakoletnem krajev-nem prazniku 27. julija. Takrat imajo vrsto prireditev. Tudi na letošnje se že pripravljajo. Na podobne načine tudi v ostalih krajih jeseniške občine sezna-njajo mladino z nedavno pre-teklostjo. Ponekod bolj, drugje manj uspešno.

Na Koroški Beli so za zaklju-ček šolskega leta pripravili pri-reditev »Pokaži, kaj znaš«, kjer je sodelovalo več kot 50 otrok. Dvorana je bila nabito polna. Zanimiv je bil zlasti spored te prireditve, ki je obsegal politično zgodovino in revolucionarno gi-banje na Jesenicah in okolici. Odgovori so bili razveseljivi.

Iz dela ObO Zveze borcev Radovljica Zaslužnim priznanje in pomoč

V turistični Radovljici smo se ustavili pred poslopjem občinskega ljudskega odbora. Ob vhodnih vratih na levi nas je razveselil napis »Občinski odbor ZB in NOV«. Prišli smo na cilj. Naš namen je bil, da se s člani Zveze borcev pogovorimo, kaj delajo in s čim se največ ukvarjajo v organizaciji. Toda, na katera vrata naj potr-kamo? Na nobenih ni zelenega napisa. Zato smo vprašali v taj-ništvu, kjer ima uradne prostore Zveza borcev. Prijazen odgovor tajnice: »V prtiličju, kjer je upra-va za dohodke, je sekretar, tova-riš Koman.«

Ze smo bili pri tovarišu Koma-nu. Le-ta je po telefonu poklical še administratorja občinskega od-bora Zveze borcev in kaj hitro smo se zapletli v razgovor.

Komisija za priznavanje delov-ne dobe pri ObO ZB ima trenutno največ dela. Lani se je komisija sestajala vsak ponedeljek, letos ima sestanke na štirinajst dni. Ko-misija zelo skrbno opravlja svoje delo in le redki so primeri, da bi njene predloge zavrnili Okrajni odbor ZB. Toda vse kaže, da ko-misija svojega poslanstva že dolgo ne bo zaključila. Lani je na pri-mer rešila okoli 100 prošenj za sprejem v organizacijo ZB iz NOV, letos pa približno 50. Seveda bi imela komisija precej manj dela, če bi bili nekateri prošilci bolj objektivni in ne vlagali neuteme-ljenih prošenj.

Prav delo omenjene komisije pa kaže, da se bo organizacija ZB v radovljiški občini v prihodnje še bolj okrepla, čeprav ima že sedaj nad 1100 članov. Istočasno pa ko-misija pomaga s svojim delom tudi posebnemu odboru, ki pripravlja zgodovinski koledar predvojne, medvojne in povojne dejavnosti naprednih sil v Radovljici. Podat-ki, ki jih navajajo prošilci v svo-

jih prošnjah, večkrat opozarjajo na zgodovinske dogodke, ki so bili nejasni ali pa sploh nepoznani. Nasprotno pa že vsestransko raz-iskani podatki lahko pomagajo ko-misiji za priznavanje delovne dobe pri ugotavljanju resničnosti in upravičenosti nekaterih prošilcev. Skratka, komisija in odbor, ki pripravljata koledar, sta v tesnem sodelovanju, zato so člani ObO ZB prepričani, da je uspeh obeh zagotovljen.

Prav v teh dneh si preživeli borci in z njimi vsi občani prizadevajo, da jim bo uspelo do 28. julija, ko ima komuna Radovljica svoj občinski praznik, postaviti in odkriti spomenik v spomin svojim padlim tovarišem. Prepričani so, da jim bo predvideni načrt uspel in da bodo že v prihodnjih dneh lahko prinesli iz stare v novo grobnico posmrtno ostanke 72 to-varišev, med katerimi je tudi narodni heroj Jože Gregorčič. Grob-nica in spomenik, ki bo visok 10,5 m, bosta v lepo urejenem par-ku s površino 1 ha. Park bo na zemljišču nekdanjega grajskega vrta in bo dokončno urejen pri-hodnje leto. Pri vsem tem imajo največ preglastic z denarnimi sred-stvi. Doslej so plačali za spome-nik 1.700.000 dinarjev, nadejajo pa se, da bodo za preostalih 600 tisoč dinarjev lahko uredili z občinskim ljudskim odborom. Nato smo se še razgovarjali, kako orga-nizacija skrbi za svoje člane in za vojne sirote. Pogovor o prvem in drugem je bil prijeten. Vsi borci, predvsem pa invalidi, so dobro preskrbljeni in zadovoljni s svo-jimi službami. Čeprav zaradi tega organizacija ni imela večjih pro-blemov, se je vendar zavzela za vsakega posameznika, da bi mu njegove življenjske pogoje še iz-boljšala. Organizacija pa še pose-bej skrbi za tiste, ki so zdrav-

PO STEZAH PARTIZANSKE JELOVICE

Posvetovanje na Mosteh

Sredi maja 1944. leta je bilo na Mosteh (Jelovica) širše posvetovanje članov Partije iz vseh krajev Gorenjske. Na dvodnevem posvetovanju so se pomenili o nekaterih smernicah in tudi o konkretnih problemih, ki so jih čutili komunisti bohinjskega in gornje-savskega kota, o težavah na Jesenicah, v Kamniku, v Kranju in drugod. Razen sekretarja oblastnega komiteja Bogdana Osolinika so na posvetovanju govorili tudi Boris Kraigher, Viktor Avbelj, Janez Hribar, Lidija Sentjurc in drugi vidni voditelji političnega in partizanskega gibanja Slovenije.

Po spominu Milana Zaklja je bilo na konferenci predvsem govora o vsestranski mobilizaciji vseh sil za dokončno osvoboditev. Tu je bilo zlasti vprašanje zbiranja materiala za vojsko in pošiljanje vseh sposobnih borcev v organizirane vojaške enote. Precej so govorili tudi o boju proti takratni škodljivi »sredini«.

Največ pa je bilo govora o pripravah za prevzem oblasti. Predvideni polom okupatorja in zrušenje njegove oblasti bi utegnlo napraviti dokajšnjo zmogo in škodo, če ne bi bili na to vnaprej pripravljeni.

Končno pa ni bilo samo vprašanje prevzema oblasti. Šlo je tudi za zaščito ljudskega premoženja. Pred odhodom bi okupator iz interesa ali zgolj iz maščevalnosti skušal izprazniti skladišča, uničiti tovarne, zrušiti prometne zveze in podobno. To je bilo treba preprečiti.

O tem in podobnem je bilo govora na posvetovanju komunistov na Jelovici leto pred dokončno osvoboditvijo. Ko je predsednik Okrajnega odbora ZB tov. Ivan Bertonec ob 10-letnici tega dogodka (maja 1954) na Mosteh govoril o narodnoosvobodilnem gibanju na Gorenjskem, je dejal, da je v drugem, zadnjem obdobju NOB na našem področju treba prisati posebno vlogo prav temu posvetovanju.

OGENJ Z JESENOVCA

Moč in sposobnost organizacije KPJ se je ob konferenci na Jelovici pokazala tudi v sami organizaciji. Na Jelovico je takrat prišlo malone vse vodstvo partije iz vseh osnovnih organizacij tako iz osvobojenih kot tudi iz okupiranih, strogo kontroliranih področij. Zbiranje in odhajanje tolikih skupin iz vseh krajev Gorenjske bi

lahko vzbudilo pozornost sovražnika. Lahko bi nastale žrtve, v najboljšem primeru bi preprečili ali motili posvetovanje. Toda nič posebnega se ni zgodilo. Ves partijski kader je tri dni mirno in nemoteno razpravjal na Jelovici o vseh takratnih važnih problemih. Kako so se zbirali komunisti iz škofjeloškega okrožja in kako so hodili na to posvetovanje, se Milan Zakelj še dobro spominja. Delegati iz osnovnih organizacij so dobili navodilo, naj pridejo samo na neki kraj na njihovem območju. Od tam so jih vodili naprej na zbirališče okraja in okrožja. — Škofjeloško okrožje je takrat segalo do Zabnice, zatem do Save, Smednika in Domžal ter do nemško-italijanske meje na drugi strani pri Sentvidu. Na skupno zbirališče okrožja je prišlo kakih 30 udeležencev. Iz Selške doline so jih vodili čez Martinj vrh.

Razpoloženje, kot se spominja Milan, je bilo na višku. Čeprav se je vreme nenadoma začelo kujati s črnimi oblaki, ki so obetali nevihto, so v sprevodu veselo pripovedovali dovtipke. Bilo je nekako ob dveh popoldne, ko so šli iz Jesenovca proti Petrovcu. Takrat pa je nenadoma zaropotalo iz dveh

strani. Na kolono se je vsul pravi ogenj. Polovica je bila žensk. — Oboroženi so bili večinoma le s samokresi. Kritja na čistini ni bilo. Kolona je bila razbita. Svinčenke iz mitraljezov so rahljale zemljo na njih. Nekateri so se kotalili proti Zalemu Logu, nekateri na drugo stran. Vsak se je moral znajti. Izpostavljati se rafalom s samokresi je bilo nesmiselno.

Spodaj, nekje v grmovju se je kmalu zatem zbrala prva skupina.

Kje je ta, kje je oni? Je mar kdo ostal ranjen na čistini?

Tako so se spraševali in bili v skrbeh za ostale, ki jih ni bilo za njimi. Proti večeru so se vsi našli na Mosteh. Nihče ni bil ranjen ob tistem napadu. Niti praskel. Prava sreča! Nemci so bili verjetno na slučajni patrولي iz Zirov, kjer so imeli postojanko.

Ko so potem ugotavljali in se razgovarjali o tistem ognju z Jesenovca, ki je za nekatere pomenil prvi ognjeni krst, so se kaj kmalu spet vrnili na nepovedane šale in sestavljali nove dovtipke okrog tega zadnjega dogodka.

Na Jelovici so se čutili varne. V sencih košatih jelk in smrek so bili v miru. Nabrali so smrečja in si uredili ležišča. Po vrhu so natresli še slame in počitek je bil prijeten, udoben.

Tako so bili razporejeni vsi udeleženci iz vseh krajev. Posvetovanje pa je bilo v nekem poslopju, ki je bilo podobno nekdanjemu skladišču za lubje. Bilo je lepo okrašeno, za tiste čase celo svečano. Dolge deske pa so služile udeležencem za sedeže.

Poteklo je že 15. leto od tega zgodovinskega dogodka. Razen nekdanjih udeležencev tega posvetovanja, pa političnih delavcev in aktivistov in borcev NOB se bodo misli mnogih naših ljudi v teh dneh spet zatekle na tih, prijetno jase Jelovice, ki so bile kot zibelka, kot mati nekdanjih junakov, partizanov

Nova lovška koč na Taležu

Lovska družina »Jelovica«, s sedežem v Radovljici, je že veskozi dokaj delovna. Člani družine so si lani zadali nalogo, da lovsko koč, ki je bila potrebna popravila, povečajo in obnovijo. Koča stoji na robu planote Talež, z lepim razgledom proti Bledu, Karavankam, prav tja do Radovljice in Tržica. Trud, ki so ga vložili člani družine, ni bil zaman. V slabem letu se je stara koč s prostovoljnimi delom spremenila v lepo in prijetno zavetišče obiskovalcem tega kraja. V letih 1941 do 1945 so se na tej planoti zadrževali partizanske enote, obenem pa je bila javka za novo prispel partizane. Nihče ne ve, koliko sto tovarišev je šlo preko te planote v razne edinice širom po Gorenjski.

4. julija 1959 ob pohodu »Po stezah partizanske Jelovice« na Lipniško planino imata odreda »Staneta Zagarja« iz Radovljice in »Borisa Zvana« z Bleda tudi svoj razhod. Planota bo ta dan sprejela bivše borce, ki so se v času NOB zadrževali v tem kraju.

5. julija lovška družina »Jelovica« izročila novi dom prijateljem narave in ljubiteljem nedeljskih izletov.

M. P.

Rafe se spominja...

Tik pred Poljanami, malo odmaknjena od ceste, stoji lepa, še neometana hišica. Tam prebiva znani prvoborec Rafe, ki ga pozna vsa Poljanska dolina.

Ko me je pred kratkim zanesla pot tam mimo, sem ga našel pred hišo. Začela sva razgovor o letih, o vremenu... Razgovor pač,

vimo. Okrog 280 nas je bilo. Kar lepo število za tiste čase.

Nemci so zvedeli za nas. Zoper nas so naščuvali močne oddelke. Z dveh smeri so krenili — iz Sk. Loke in s Črnega vrha. Komandir Jakob Bernard (padel na Stirniku v Selški dolini 1942. leta) me je poslal z obvestilom o prihodu Nemcev v Glavni štab, ki je bil na Valterskem vrhu. Zagar je poročilo prebral, nekaj časa premišljeval ter dejal: Kar vrni se in sporoči vse komandirju!

Vrnil sem se. Nemci so srdito napadali naše položaje. Svinčenke so žvižgale nad glavami in klestilje veje. Boj je bil silovit.

Med sovražnikovimi vrstami smo slišali: »Vorwärts! Vorwärts!

Nihče se ni ganil iz zaklonov. Nihče ni hotel tvegati življenja. Ball so se naših ostrostrelcev.

Potem pa je po zasneženem pobočju zagrmelo: Huraaa! Kot plaz so se borci usuli proti sovražnikovim položajem. Strelci pušk in brzostrelk so se mešali s klici ranjencev. Takrat je padlo precej Nemcev. V tisti neenaki borbi je padlo tudi več naših tovarišev.

»Veliko srečo sem imel tudi takrat v Poljanah, da sem se rešil,« je naprej pripovedoval Rafe. Zgodilo se je 21. januarja, teden po veliki dražgoški bitki. Njihov vod, 14 ali 16 ljudi, je prišel iz Kala v Vinharje pri Poljanah. Še pred svitom so se ustavili pri hiši Pavla Kalana. Komandir Rudolf Robnik in še nekdo sta šla v hišo, da poskrbijo za zajtrk, ostali pa smo šli v hlev. Utrujeni in izmučeni smo takoj zaspali. Nihče ni vedel, da so nas Nemci opazovali. Okrog hiše so sklenili obroč.

Potem... nenadoma so se odprla hlevska vrata. Zunaj so odmevala težka nemška povelja. Na vratih se je pojavil nemški oficir, vendar se je takoj umaknil. Pred vrata so postavili strojnico. Vsakdo, ki bi se prikazal na vratih, bi padel. Nemška strojnica se je pojavila tudi v zgornji odprtini za krmiljenje živine. Pognali smo se in poskušali prebiti obroč. Nekdo se je pognal skozi vrata. Omahnil je pod snopom svinčenk. Druge rešitve ni bilo. Pognali smo se skozi vrata na drugo stran. Pokalo je in... Kdor je imel srečo...

Ko smo se pozneje zbrali v Hotavljah, smo ugotovili, da nas je ostalo vsega še — sedem. Komandir si je vzel življenje v hiši, ko je videl, da ni rešitve.

Taki so bili dogodki, ki se jih spominja Rafe. Kolikokrat si je re-

šil življenje s prisotnostjo duha, z odločnostjo in pogumom. Včasih ga je rešilo zgolj golo naključje. Nekaterih dogodkov se spominja iz Blegoša, Jelovice in Dolomitov, kjer se je v ognju svinčenk, v odmevu jurišev prebijal iz obroča, da so vsi onemeli.

Potem je utihnil in se spet zamislil. Nekaj časa sva še kramljala o vsakdanjih stvareh, potem sem mu iz srca zaželel zdravja in zadovoljstva, mu stisnil roko in odšel v tih poletni večer.

L. Mrak

„Čarovnica“ v Žabji vasi

Ni borca ali aktivista v Poljanski dolini, ki ne bi poznal Marije Petričeve. To ime pa marsikomu ničesar ne pomeni, kajti borci so jo poznali v glavnem pod imenom »čarovnica«.

Ime »čarovnica« so ji menda vzdeli že 1941. leta in posledaj je obdržala vse do danes. Napak bi storili, če bi v njeni hiši iskali skerivnostna zelišča v velikih kotlih ali zastrupljena rdeča jabolka. Morda ne bi v hiši našli niti igralnih kart, niti skodelic s kavino usedlino, iz katere bi prevrtovala prihodnost. Njena »čarovnica« se je izkazala na čisto drugem področju; znala je prevrati belčke, Nemce, iti v postojanko po podatke za partizane itd. in je nikdar niso zasledili. Mnogi borci trdijo, da je prav za sluga »čarovnice«, da v Žabji vasi, med Gorenjo vasio in Poljanami ni bilo večjih žrtev ob partizanskih prehodih, da se je tam blizu lahko zelo dolgo zadrževala partizanska tehnika itd. Res je, da borci, ki so se prebijali skozi sovražne obroče, borci, ki so imeli na svojih puškinih koptih po pet ali šest zarez (znak ubitega sovražnika), borci, ki so bili vajeni gledati smrti v oči, vsi priznajo, da je »čarovnica« povsem zaslužila Medaljo za hrabrost, da je zaslužila odlikovanje Zasluge za narod, kar oboje tudi ima; še več: da je zaslužila Spomenico 1941.

Ondaj smo jo obiskali. Zelo je bila iznenadena. Smejala se je kot vedno in začela pripovedovati. Sleherni prehod partizanskih enot, kurirjev in podobno je zmeraj skrbno pripravila. Prav blizu njene domačije je most čez Poljaniško. Malone vsak dan je čezen organizirala prehod. Seveda je prej vse pregledala, zbrala podatke in šele potem dala znak: če je šla po vodo s škafof na glavi, je pomenilo nevarnost; s škafof pod roko pa je bil znak, da lahko prosto pridejo v dolino in gredo čez most. Mnogo takih dogodkov

je vedela povedati. Toda večkrat je bila tudi sama v nevarnosti. Zgolj z zvijačo in hladnokrvnostjo je reševala sebe in druge.

Nekega zimskega večera med 1942. in 1943. letom je domovala v njeni hiši partizanska četa. Kakih 25 borcev je bilo. Skubala jim

je večerjo. Po večerji so borci hoteli na pot. Marija je šla na ogled. Ura je bila okrog enajstih in vsa zasnežena dolina je že davno spala. Tudi iz bližnje nemške postojanke v Poljanah ni bilo slišati ničesar. Napotila se je čez most, poslušala, opazovala...

Nenadoma se je znašla pred nemško patruljo. Ustavili so jo. Kričali so nad njo, da je že zdavnaj policijska ura, da ne sme nikamor, ji grozili s puškami in zahtevali, naj pove, kam gre.

Marija je bila pripravljena na vse in je brž odgovorila: »Hčerki nesem to-le, kar sem ji zakrpal. Tja grem v tisto hišo, kar

vprašajte! Čaka me, kdaj ji prinesem. Čez dan ne utegnem...« Govorila je tako prepričljivo, da je, kot je ondan rekla, bila sama trdno prepričana, da je to res. Hkrati je mislila na domačo kuhinjo. Kaj bi bilo, če bi jo spoznali, da je v zadregi, če bi kaj zasumili. Nepravilne borce bi lahko iznenadili in...

Nekaj časa so jo zmerjali, potem so se začeli smejeti, zmigovali z rameni in jo nazadnje spustili domov. Obvestila je borce o dogodku in nekoliko pozneje so borci varno odšli.

Lepega jesenskega jutra 1. 1943 so prišli Nemci nenadoma okrog hiše. V kotlu nad ognjiščem je kuhala velik kos mesa za lačno četo, ki je čakala v gozdčku nad hišo. V kuhinji je bil tudi neki borec iz intendanture Prešernove brigade. Ta je komaj utegnil skočiti skozi vrata. Pognal se je v breg. Na srečo ga Nemci niso dobro videli, le njihov pes je planil za njim. Slutili so, da je nekdo zbežal.

Vdrl so v hišo. Toda preden so prišli, je »čarovnica« že skrila samokres, ki ga je pozabil borec na mizi. Tudi meso je izginilo iz kotla. Nemci so strogo zahtevali, da jim pove, kdo je bil pobegli človek. Marija pa je imela že ves načrt. Znala je povedati, da je bil pri njej neki »svercar« z živino, povedala je, koliko ji je ponujal za kravo, kdaj je prišel, kakšen je bil itd. Vedela in pripovedovala je vse, tudi najmanjše podrobnosti.

Gledali in spraševali so jo. Toda ona je samozavestno trdila vedno eno in isto. Preden so Nemci odšli, so ji že naročili, naj v prihodnje vsakega »svercarja« takoj prijavi. Seveda jim je to z uvo vsemu obljubila. Večkrat so se pozneje oglašali Nemci pri njej in poppraševali, če so še kaj prišli »svercarji«.

Nekoč so našli v njeni hiši precej partizanske literature. Zahtevali so, naj pove, kje je vse to dobila, kdo ji je prinesel, komu je to namenjeno itd.

Trdila je, da je sveženj našla ob cesti, da rabi papir v hiši in podobno. Naslednji dan so jo poklicali v postojanko. To je »čarovnica« vnaprej slutila. Zato se je pripravila. Ob cesti je skrivala razmetala več papirjev partizanskega propagandnega gradiva in drugega. Tako je imela »dokaz«, da so tu pa tam razmetani taki papirji, in da ona ni vedela, da je to prepovedno pobirati.

Ob priložnosti je bilo treba spraviti večjo količino knjig VKP/b iz tamkajšnje tehnike do Medvod. Celotno organizacijo so zopet zapuili »čarovnici«. Vzela je nekaj otrok in najela voz. Vse so naložili na voz in peljali skozi Poljane mimo Nemcev. Voznik je bila njena 12-letna hčerka Tončka. Ta je v Poljanah celo povabila nemškega vojaka, naj prisede. Nihče ni opazil, da so ti otroci vozili partizanski tisk.

Take in podobne je pripovedovala »čarovnica«. Toda zmeraj je bila pripravljena na najhuje. S seboj je nenehno nosila bombo. Brž ko bi videla, da ni izhoda, bi jo uporabila.

»Glavno je bilo to, da sem bila zmeraj mirna, da sem imela vedno vnaprej pripravljena posajnila in da niso našli dokazov,« je povedala na koncu Marija.

Gotovo je še več takih »čarovnikov« in »čarovnic« po jeseniškem, tržiškem, bohinjskem kotu in drugod. S paško ali z delom in organizacijo v zaledju so vsi ti »mali« ljudje, nekateri več, drugi manj, prispevali k skupni veliki stvari.

K. M.

4. JULIJA NA JELOVICO

S M O K V E

Dolga, dolga in pošastna je baraka, leseni pogradi s prtiličem in prvimi nadstropjem. Pesem lesa, slame in umazanih barak. Iz umazanije se ni mogoče izkupati, od vseh strani sili prah, ki duši, in pajčevine se razpletajo pod stropom, kakor ujeto življenje v teh barakah. Rudi je že eno leto v tej lešeni stavbi, ki jo sovraži, z zobmi bi raztrgal vsako desko posebej in poplul žebije, samo, da je ne bi bilo več, da bi ga ne strašila njena pošastna senca v dolgih nočeh, ko se premetava po ležišču. Mnogokrat sedi pred barako in zre v daljavo, z rokami brska po zemlji, ki je ne mara, oči pa se mu pno vedno višje, in pogled mu prodira vedno dalje, vedno dalje, vedno bližje domu. Navadno ga v razmišljanju zmoti brca ali klobuta stražnika »Izgini, paglav,« mu pravi. In vse spet utone v njegovo dušo, hrepenenje pa je zato še večje in želja biti doma še večja.

Vrne se v barako in stopi do materinega pograda. Ze dva meseca leži in vsak dan je huje. Ustavi se ob postelji, nato ga mati prime za roko in njen pogled ji z materinsko toplino zdrzne preko njegovih igrivih las, ustavi se na otožnem obrazu in se izgubi v njegovi zakrpani obleki. Krpa pri krpi raznih barv. Še močnejše mu stisne roko in ljubezljivo reče: »Kaj je, moj fant? Ze spet si žalosten. Vse bo minilo, le potrpi. Spet bomo doma kot nekoč in takrat boš na vse pozabil.« Rudi ve, da ne bo pozabil, da ne more pozabiti in reče, gledajoč mater v oči: »Ne bom pozabil, ne morem pozabiti.« Zazre se v materin obraz, hoteč razbrati, kaj misli. Za trenutek ji je izgini nasmeh s shujšanega in velega obraza, kakor izgine sonce za oblake in že znova zasije smeh na obrazu. Rudi čuti spremembe, ve, da nasmeh ni tak, kakor je bil doma.

»Kaj me tako gledaš?« pravi mati.

»Nič,« ji odvrne Rudi in pogleda skozi okno na prazen taboriščni prostor, kjer veter dviga prah in umazanijo ter jo vrtniči v zraku.

»Nič ne more biti. Nekaj mora biti,« pravi mati. »Povej mi. Vedno si mi vse povedal.« Toda Rudi se je odločil, da ne bo povedal. Prej bo odgovoril nekaj drugega, samo tega ne, kar je mislil in kar ga že dolgo boli in plaši, plaši tako, kakor mladega ptiča pred prvimi letom.

»Mislim, da sva daleč od doma. Vedno mi brni po glavi, da je sedaj moj dom nekje v bližini Caserle, mesto, za katerega nisem prej nikdar čul, ali da bi kaj vedel o njem,« je nerodno povedal in begal z očmi po materinem obrazu, misleč, da mu bo verjela. »No, no, Dudi,« je dejala in v svoj pogled ujela njegovega. »Spremenjena se ti zdim. Mar ne, sine?«

»Ne,« je odvrnil Rudi in zbehal iz te dolge barake, kjer je pod koci ležalo shujšano telo njegove matere. Bal se je smrti, ki se je bližala, ker bo ostal sam v tuji deželi. Zaloputnil je vrata, da je reklo »bum« in hotel zbežati, toda ni imel kam. Ko je bil doma in ga je trla žalost v srcu in se je kamen drobil v njegovi duši, je šel v gozd za hišo in sedel med smreke na igličasta tla in se zagledal v daljavo. Ljubil je Savo. Ki se je vila po ravnini in z očmi je božal njene valove, ki so se srebrno zvijali v sončnem siju. Potem je taval z očmi ob toku gora in dol in žalost se je razlezla na vse strani, kakor je vodna struga izginjala v daljavi. Sedaj ni imel kam iti. Naslonil se je na rjave deske barake, ki so bile že sive od prahu, in zajokal, ne glasno, tiho, neslišno. Ni bilo gozda za njihovo hišo in v ravnini ni tekla Sava in se vila v daljavo. Ostala je samo baraka, bodeča žica kot ograja okoli taborišča, stražarski stolpi in Rudijeva žalost in bolečina, zaprta v srce.

Tu ni mogel dolgo ostati in je zato odšel v sosednjo barako, da bi poiskal Majdico. Doma v vasi sta bila sosedna. Majdica je bila nekaj let mlajša in zelo, zelo lepa. Rudija je imela rada, ker jo je doštikrat pestoval in vodil za roko čez travnike. Posebno je bila vesela, ko sta se ustavila ob potoku in je Rudi začel metati kamenje v tolmun, da je voda brizgala visoko v zrak in so se takoj nato

širili vodeni krogi na vse strani in zopet izginjali v vodi.

»Se ti vrzi,« ji je rekel Rudi, pobral kamen in ji ga dal v roko.

Vrgla je. Pa ni priletel v vodo. »Ne morem. Ne znam,« je začela ljuljati in se smejala svojemu neuspehu, pri tem pa kazala dve vrsti enakomerno raščeni zob, ki so se svetili kakor slonova kost. Na licih pa so se naredile globoke jamice, ki so izginile, brž ko se je zresnila.

K njej se je napotil Rudi, k Majdici z dolgimi krtkami in modro pentljo v lasih, sedaj že vso ohledelo od pranja in vročega južnega sonca. Stopil je čez prostor, ki je ločil obe baraki in z negotovim korakom meril pot. Odpri je vrata in obstal. V obraz mu je udaril duh po umazaniji in človeških telesih. Za trenutek je nehal dihati, toda nič ni pomagalo, iz tega ni mogel pobegniti. Zakoračil je med pogradi in se ustavil sredi barake ob pogradi, na katerem je spala njegova prijateljica.

»Je tu Majda?« je vprašal njene brata Jurčka.

»Kaj vem,« je rekel Jurček. »Nisem njen varuh.« Vedno je tako osorno odgovarjal. Rudija je sicer imel rad, toda bil je po otroško ljubosumen na svojo sestro. V tem se je oglasila Majdica, ki se je bila potuhnila na zgornjem ležišču. »Jurček ti ne bo nikoli povedal, kje me boš dobil. Zato je boljše, da ne sprašuješ to kislno jero, ki se me vedno drži za krilo, kakor da bi ne znal sam hoditi.« Bratec ji je od jeze pokazal jezik, nato fige in zbehal iz barake.

»Sedi,« je rekla Majdica in si popravila kite na hrbet. Rudi je sedel na spodnje ležišče, k nje mu se je spustila Majdica. Tako sta nekaj trenutkov tiho sedela in se opazovala.

»Kje pa imaš mamo?« je vprašal deček.

»Delat je šla,« je odvrnila deklica. Potem je bilo zopet tiho. Rudi je pobral slamico in se začel z njo igrati. Majdica pa ga je ogledovala.

»Pa pri vas?« je vprašala deklica in pogledala proč, kot bi se bala srečanja z očmi. Ni hotela gledati Rudijeve bolečine, za katero je dobro vedela. Če bi ga gledala, bi se spustila v jok.

»Kot vedno,« je odvrnil deček.

»Mama je bolna. Leži in leži.«

»Je sama?« je rekla deklica.

»Sama,« je odvrnil deček in zopet ga je stisnilo v grlo, ko je slišal besedo — sama. »Sama« je dejal v srcu. »Da, sam bom ostal,« si je zopet dejal in želel si je, da to ne bi bil on, ali pa, da sploh nikdar ne bi bil na svetu.

Majda ga je pogledala, ko je toliko časa molčal in videla, kako mu je zatrepotala ustnica, kakor list v nežni sapi, in še bolj se ji je stisnilo srce. Ni vedela, kako naj mu pomaga, kako naj ga odvrne od črnih misli, ki so glodale po njem. Prijela ga je pod roko in mu rekla: »Greva k tvoji mami! Morda naju potrebuje. Pojdiva!«

Rudi se ni premaknil. Sedel je naprej in pogled se mu je zaplil nekam v tla. Ni občutil stiska njegove roke. »Ali slišiš?« ga je vprašala deklica in ga potegnila za rokav. Zbegano jo je pogledal in rekel po daljšem premisleku, ki je trajal tako dolgo, da se je zdelo, kakor da je ostal brez besed: »Prav praviš. K mami pojdiva.« Na to je vstal in stopil pred Majdico. Bil je bolj podoben prazni vreči, kot dečku.

Ko je mati slišala, da so se odprla vrata, je poklicala sina po imeu. Deček in deklica sta stekla k postelji in njune boste noge so votlo udarjale ob lesena tla.

Slišati je bilo kakor dva bobna, ki bobnata pod tolkalci, odmevata v leseni baraki v dolgo, enakomerno vrsto dvojnih pogradov. Rudija je kratek tek poživel, razgibal si je ude in tudi črne misli so začele izginjati, kakor da bi jih med tekom odrgel. Znova je začelo razsti upanje. Obstala sta ob materinem pogradi. Sprejaj Rudi, za njim Majdica.

»Kje si bil?« je vprašala mati. V glasu ni bilo očitanja, le skrb zanj.

»Pri Majdici,« je odvrnil in se nasmehnil materi. Potem ji je sedel k vzglavju in jo pobožal po laseh. Majdica se je hotela nepazno umakniti, da ne bi molila ljubezni, a jo je mati zadržala: »Ostani! Majdica! Sedi sem na posteljo. Tako nam bo lepše.«

»Bom pa ostala,« je odvrnila deklica. Potem je sedla k njenim nogam in se pogledala v okna, ki so se krvavo rdečila v sončnem zahodu.

»Spat gre,« je rekla.

»Kdo?« je vprašal deček.

»Sonce,« je odvrnila.

Tudi vidva bosta šla kmalu spat,« je rekla mati in si popravila odevjo, ki se je vsa polegla nanjo, kakor da bi hotela pokazati upadle ude njenega telesa. Noč je prihajala z gore in pokrila lepo in grdo. V temi je bilo lepše, ker se ni videlo vse grdo, toda tedaj ni mirovala glava, ki je kuhala misli v velikih loncih, teh in misli pa ni hotelo zmanjkati in glava je kuhala, kuhala vse dolge noči.

Potem je prišla tista noč, ki se je Rudi še danes spominja. Nič ni bilo drugače, kakor prejšnje dni. Sonce je vzšlo in zašlo. Življenje v taborišču je teklo naprej kot vedno, dan je bil podoben dnevu, kljub svetlobi in toploti je bil siv in temačen.

Rudi je ležal skoraj nepremično na pogradi in spanec mu ni hotel zapreti vek. Ko je le že padal v globoko brezno spanca, je zaslišal, da ga nekdo kliče: »Rudi!« in še enkrat: »Rudi!« Sprva se ni zavedel, a je že takoj nato tiho, spretno in hitro zlezal s pograda in obstal na tleh ob materinem ležišču. Prvi krajec je srebril mamin obraz in njene plave lase, ki so ležali razprostrti po vzglavju. »Zejna sem,« je komaj slišno dejala in gledala sina, ki je stal pred njo in ni vedel, kam naj gre po vodo.

»Ko bi imela vsaj eno jabolko z našega vrta!« je znova rekla in poskusila sesti na posteljo. Sin ji je hotel pomagati.

»Kar pusti,« je rekla. »Ne morem. Bolje je, če ležim.«

Potem je stopil stran, si nataknil hlače in rekel: »Mama, počakaj, takoj ti prinesem vodo. Le počakaj, takoj pridem nazaj.«

»Hitro se vrni,« je rekla mati, ko se je obrnil, da bi odšel.

»Bom,« je odvrnil sin in jo v mislih poljubil na čelo. Tih je stopil med pogradi, »Ko bi imela vsaj eno jabolko,« si je zašepetal. »Prinesem ji ga,« si je rekel. »Prinesem, a ne jabolko. Prinesem ji smokve. To ji prinesem. Moram ji prinesiti.«

Pri izhodu je postal in poslušal, potem je tiho odprl vrata in pogledal pred barako. Nikogar ni bilo, ni slišal hoje, le od znotraj mu je udarjalo na ušesa enakomerno dihanje spečih. Dihali so skoraj v zboru, le eden med njimi je od časa do časa zasmrčal in nato je njal. Zapri je vrata in počenil, potem je pogledal navzgor proti mesecu, ki se mu je počasi bližal oblak, kakor samotna ledena gora in se zadela ob njegov rob, ga preskočila in zakrila. V temo je padel temnilo madež, da se je še bolj stemnilo.

»Sedaj moram naprej,« si je dejal Rudi. Splazil se je ob baraki. Neprestano je mislil na mamo, ki ga čaka, da bo prinesel vodo in že vnaprej se je veselil, da ji bo prinesel smokve, ne eno, mnogo smokve. Na vogalu je zopet postal, poslušal in se odpravil naprej. Misli so šle daleč pred njim. Ze je pobiral in trgal smokve onkraj žične ograje, že je napolnil žepo in iz hitel nazaj.

»Samo še nekaj metrov,« si je rekel. »Potem bom pri ograji.« Prihulil se je k tlom in oprezoval. Nič se ni zganilo. Daleč nekje je slišal, da nekdo govori. »Najbrž stražarji,« je dejal. »Da bi bili tudi danes pijani,« si je zaželel. »Vsaj še danes,« si je še bolj močno zaželel. »Potem četudi nikoli več. Samo še danes.« Govorjenje je utihnilo. Bil je pri ograji, postal je in nato legel, se skoraj zlepil z zemljo in se začel prerivati pod ograjo v vrt, kjer so bile smokve. Samo žice so ju ločile. Še bolj se je stisnil k tlom tako, da mu je prah in redka trava silila v usta. Še en premik, še dva in glava je bila v sadovnjaku. Tam so bila smokvina drevesa, dolga vrsta jih je bila, strašno dolga in vrste po dolgem in povprek. Na drevesih je bilo vse polno smokve in tudi na tleh. Zrele so kar same odpadale.

Ograja je bila za njim. Po kolenih je prišel do prvega drevesa in nato naprej. Skril se je med debli in v listju. Okoli je zadisalo po smokvah, bili je sladak in opojen duh, da bi najraje sedel na tla,

kakor doma v gozdu. Najedel bi se jih do sitega in potem tekel, tekkel, da bi ga nikdar več ne privelikl nazaj.

Toda to niti ni bila misel, bil je samo podzavesten utrinek, ko je že polnil žepo in tlačil smokve za srjaco. V vetru ohlajene so ga prijetno hladile po koži. Vse to je delal hitro. Roke so mu švigale sem in tja. Smokev je imel dovolj. V roko je vzel dve in se jel vračati. Mimogrede je eno hitro stlačil v usta, za drugo pa že ni bilo več časa. Pred njim je zrasla ograja, bodeča žica, ki mu je zastavljala pot. Ze se je hotel vreči naprej, ko se je spomnil, na se ne sme. »Vse bi pomečkal,« si je dejal. Sedel je in se zvrnil na hrbet. Tako se je začel pomikati pod žico. Ko je bil že skoraj na drugi strani, je opazil, da bo mesec zdaj, zdaj odkrit. Še hiter sunek z nogami. Žica je zapela. Preveč je sunil. V stražarskem stolpu se je nekaj premaknilo. Zaškripale so deske. Obležal je. Srce mu je zastalo v pričakovanju. Mesec se je plazil po njegovem telesu proti obrazu.

»Počakam,« si je dejal. »Morda se znova skrije.«

V tem pa je s stražarskega stolpa zasijala mlečna svetloba žarometu in začela polzeti po zemlji proti njemu. Popolnoma se je umiril. Prvič ga je preskočila. Bežno ga je oblija svetloba. Ni se ustavila. Potem pa se je vračala počasi, počasi, po isti poti nazaj, kakor da bi vedela, da mora nekoga najti, da moramekoga odkriti.

Ze ga je zajel stranski soj žarometu in nato je na njem obstal glavni snop svetlobe.

»Skočiti moram,« si je zašepetal. »Skočiti moram!« Toda noge ga niso hotele poslušati. Vse se mu je zdelo strahotno dolgo, čeprav je preteklo le nekaj trenutkov. Mesec nad njim se je izgubil, ko ga je zasleplila luč.

»Chi è?« in še enkrat: »Chi è?« »Kdo je,« je zaslišal glas stražarja, ki je vpil na vse grlo.

To ga je zdrmilo. V enem zamahu se je obrnil in skočil naprej, želeč čimprej priti iz svetlobe. »Ven iz svetlobe, ven,« si je dopovedoval. Za trenutek mu je to uspelo, bil je v temi. Toda že je hitela svetloba za njim, zasledovala ga je kakor volk sledi v snogu omaganega jelena in čaka, da do kraja omaga, da ga potem naskoči.

»Ujet sem,« si je dejal. »Teči moram. Mama mora dobiti smokve. Mora jih dobiti.«

»Stoj,« je zavpil stražar. »Stoj!« In nad njim je zažvižgala krogla, da bi ga opozorila, naj stoji.

»Ne bom stal. Ne morem, ne morem,« si je govoril. »Mami sem obljubil, da ji bom prinesel vodo. Zelela si je jabolko. Nesem ji smokve in moram ji prinesiti.«

Tekel je v svetlobi, ki se je sprehajala po njegovem telesu. Še enkrat je stražar zavpil: »Stoj!« In Rudi je tekel. Potem je zabobnelo nekaj strelav drug za drugim. Stiri krogle so zažvižgale mimo njega. Ze je bila tu baraka. Mislil je, da bo ušel, toda petla krogla ga je zadela v levo ramo. Vrglo ga je naprej, padel je in obležal. Žaromet je ugasnil.

»Moram naprej k mami,« si je dopovedoval. Sprva pekoča bolečina pa se je razlezla po telesu v čudno toploto, kri je začela lepiti srjaco na hrbet. Pobral se je na kolena in nato vstal. Zamajal se je proti vratom, ki so se odprla. Na vratih je stala mati in ga klicala: »Rudi! Kaj se je zgodilo? So na tebe streljali?« Potem se je prijel za podboje in se sesedla na prag. Slabost jo je začela obhajati. Rudi se ji je zgrudil k nogam in rekel: »Mama, prinesel sem ti smokve. Na, vzemi jih!« Položil ji jih je v naročje in čakal, da jih bo vzela. Obraz mu je počila bolečina, grizel si je ustnice, da ne bi zavpil, telo se je stresalo v krčih. Mati mu ni odgovorila. Pretreslo jo je za roko, vzela je njeno v svojo roko in ji dal vanjo smokve.

»Mati,« je poklical. »Mati, prinesel sem ti smokve, ko si si tako želela jabolko z našega vrta.« In pred njim je vstala jablana, ki jo je posadil še stari oče. Njihova jablana, ki je rodila prav vsako leto.

Odgovora ni dobil. Sklonil je glavo in jo položil v mamino naročje. Bolečina ga je zvilila in zajokal je od žalosti. Strašno ga je

Iz resolucije IV. kongresa ZKS

Naloge ZKS v boju za socialistično kulturo o politiko

V razdobju med III. in IV. kongresom ZKS smo se bolj sistematično lotili reševanja vprašanj, ki so v zvezi z vzgojo, šolstvom, strokovnim in družbeno-političnim izobraževanjem, z razvojem znanstvenih ustanov in sploh znanstvenega dela, kakor tudi drugih kulturnih ustanov. Razmahnila se je dejavnost društvenih, strokovnih in amaterskih organizacij, kar daje našemu kulturnemu življenju posebno oboležje.

V tem smo zabeležili pomembne uspehe, predvsem pri organizacijskih problemih in pri uveljavljanju organov delavskega upravljanja v kulturi, prosveti in znanosti. Vendar pa hkrati ugotavljamo občutne pomanjkljivosti v vsebinskem pogledu, se pravi, v spreminjanju teh organov v torišča boja za socialistično kulturno politiko. Predvsem komunisti, ki delajo na teh področjih, se bodo morali temeljiteje in bolj principialno spoprijeti s temi negativnimi težnjami. Pri tem naj izhajajo iz dejstva, da raste prava kultura samo iz najtesnejše povezanosti s potrebami delovnih množic in zahtevami materialno-ustvarjalnega dela.

Metoda boja naj bo še vnaprej in še bolj kot doslej javno razpravljanje in mobiliziranje organov delavskega in družbenega upravljanja za ta vprašanja. Rastoči interes delovnih ljudi za vse probleme prosvete, šolstva, kulture in znanstvene dejavnosti podpira ta boj in mu daje vse širšo osnovo.

Razvijanje našega sistema družbenega in posebej delavskega upravljanja povzroča čedalje večje potrebe po izobraževanju delovnih ljudi. Le-ti zahtevajo celovit sistem šolskega in izvenšolskega izobraževanja, ki jim bo omogočal neprestano zviševanje njihove kulturne ravni in strokovne kvalifikacije. Dejstva tudi dokazujejo, da je težnja po izobraževanju in po znanju med našimi delovnimi ljudmi veliko večja, kakor jo lahko zadovoljimo z obstoječim sistemom šolanja izven rednih šol (n. pr. z ekonomskimi dopisnimi šolami, raznimi strokovnimi šolami za odrasle, s poukom tujih jezikov in podobno). Z doseženimi rezultati ne moremo biti zadovoljni.

Treba je koordinirati napore gospodarskih organizacij in ustvarjati možnosti za porast strokovnega šolstva kakor tudi strokovnega izobraževanja na delovnem mestu preko raznovrstnih oblik izvenšolskega izobraževanja. Ni namreč mogoče in tudi smotno ne bi bilo, da bi dobile gospodarske organizacije vse kvalificirane osebe preko rednega šolanja v sistemu strokovnih šol, tudi če bi bil ta sistem bolj razvit, kot doslej. Strokovno izobraževanje moramo postaviti na sodobno bazo, prilagoditi ga potrebam razvitih proizvajalnih sil. Celoten sistem šolanja mora prispevati k skladnemu oblikovanju socialistične osebnosti. Truditi se tudi moramo, da se bodo vzgojitelji sami idejno-politično jasno orientirali.

bolelo ranjeno telo, še huje ga je bolelo srce. Mati pa se ni zganila na pragu. Slabost jo je do kraja obsla. Sin ji je jokal v naročju in telo mu je stresal krčevit drget. V maminem naročju, v žepih in za srjaco pa so bile smokve, ki jih je prinesel za njo, da bi jo razveselil, da bi ji izpolnil željo, čeprav ni mogel tako, kot je želel. Surove roke vojakov so ju razdružile. Odvlekli so vsakega na svoj konec. Na tla, ki so bila namočena s krvjo, so se zavali smokve in se okopale v krvi. Njih meso je postalo še bolj rdeče. Na nebu je sijal mesec in božal oba, ki sta bila tako daleč od njega. Daleč okrog njega je plaval okrogel žareč soj, kakor bi hotel vse to, kar je videl na pragu barake, ujeti in ponesti s seboj, ponesti naprej in povedati tistim, ki jih bo srečal na svojih poti.

Rudi je ozdravel, toda mame ni več videl. Zadnjič sta bila skupaj na pragu barake, ko ji je prinesel smokve.

Otmir Novak

Skrb za čimbolj popolno in pospešeno izvedbo šolske reforme pomeni tudi skrb za materialno osnovo šolstva. Posebno pazljivo je treba pomagati pri izbiri in šolanju prosvetnih pedagoških kadrov, treba jih je vključevati v celotno družbeno dejavnost, toda ne tako, da bi jih obremenjevali z drugimi nalogami, ampak jim moramo omogočiti, da bodo ob drugih družbenih činiteljih postali nosilci etnotne šolske in izvenšolske izobrazbe socialističnih državljanov.

Tudi naše najvišje znanstvene ustanove se bodo morale čedalje močnejše vključevati v izvrševanje nalog naše socialistične kulturne politike.

Za uspešno ostvarjanje socialistične kulturne politike je velikega pomena množično kulturno-prosvetno delo, ki ga pri nas opravlja zlasti Zveza Svoboda in prosvetnih društev, v njenem okviru ali kot samostojne ustanove pa tudi delavske oziroma ljudske univerze, mladinske, sindikalne, združene in druge kulturno-prosvetne organizacije. V tem delu smo dosegli pomembne uspehe, vendar pa se bomo morali boriti tudi za nekatere pomanjkljivosti, ki še vedno nastopajo v kulturno-prosvetni dejavnosti. Med te pomanjkljivosti sodi predvsem sektaška ožina, ki jo še srečujemo po posameznih Svobodah, kjer imajo za kulturno udeleževanje samo neposredno udeležbo v posameznih skupinah, zbori ali krožki. Prav tako se posamezne ljudske oziroma delavske univerze včasih omejujejo na ozke strokovne tečaje, medtem ko podcenjujejo široko seznanjanje delovnih ljudi z aktualnimi ekonomskimi, političnimi in kulturnimi problemi.

Kulturno-prosvetno delo mora postati eno glavnih torišč boja za dvigovanje splošne kulturne ravni socialističnih državljanov, za nenehno vzgajanje novih moralnih kvalitet in proti cenemu malomeščanskemu »zabavanju«, ki moralno kviri in razkraja.

Komunisti morajo zavračati sleherno podcenjevanje ljudsko-prosvetnega dela in s tem ljudskih množic samih. Posebno pa je važno, da se ne omejujemo samo na delovanje v nekaterih ljudsko-prosvetnih društvih, ampak naj skrbijo za vse oblike zabave in razvedrila, ki so primerne svobodnemu državljanu socialistične družbe.

Razliko med ročnim in umskim delom in med mestom ter vasko moramo v izgradnji socialistične družbe zmanjševati in omogočati njeno končno likvidacijo, kar je vsestranski proces, predvsem proces razvoja produktivskih sil, dviga produktivnosti dela na vseh ravneh in ustvarjanja novih tehnoloških procesov. To je hkrati proces skladne vzgoje novih generacij brez podcenjevanja ročnega dela, proces, v katerem se ljudje zbližujejo, v katerem se dviga njihova splošna kulturna in tehnična izobrazba. Temu namenu najbolj ustrezajo najraznovrstnejše oblike kulturno-prosvetnega dela.

LETOSNJI USPEH METALURŠKE INDUSTRIJSKE SOLE NA JESENICAH

Letos je dosegla Metalurška industrijska sola na Jesenicah lepe uspehe. Tretji razred je od 66 učencev uspešno izdelalo 61 učencev, ki so bili prepuščeni k polaganju zaključnega izpita. Od 61 kandidatov je opravilo zaključni, to je pomočniški izpit 50 učencev kovinarske, elektro in metalurške stroke. Takoj po sprejemu pomočniških spričeval je odšlo 80 mladincev iz jeseniške metalurške sole v jeseniško mladinsko brigado na avto cesto.

MATURA V KAMNIKU

Na gimnaziji v Kamniku je pred komisijo, ki ji je predsedoval univerzitetni profesor dr. Grad opravljajo maturo 19 kandidatov. Med njimi je bilo 18 uspešnih. Trije kandidati so opravili zrelostni izpit odlično, eden pa ima popravni izpit.

Nagradna križanka

Vodoravno: 1. oznaka za politično sumljivega v stari Avstriji; 3. praznik 4. julija; 9. solmičijski ton; 11. glavno mesto Norveške; 13. vas pri Ljubljani; 14. dvojina (latinsko); 16. država zahodno od Indokine (2. sklon); 18. vol (hrvatsko); 19. ulnjaki; 20. ime poznane slovenske igralke Kraljeve; 21. skupnost; 22. vprašalnica (sl. prišel); 23. pred-

log; 24. dva soglasja! 24/a moško ime; 25. japon. merska enota; 26. vzklík; 27. okrajšava za bivši ljudski odbor v mestih; 29. morskí prekop; 31. rana na želodcu; 33. priimek predsednika kranjskega okraja; 35. odobravanje; 36. božanstvo; 36/a karanje; 37. dva sosednja samoglasnika in dva sosednja soglasnika; 38. ptičji glas; 40. ploskovna mera; 41. egipčansko božanstvo; 43

skrajni konec kopnega; 44. priimek in ime našega umrlega slikarja impresionista; 45. dva enaka soglasnika; 46. zaplodna žleza; 48. dihalni organi; 49. veznik; 50. poznana partizanska postojanka (proslava 4. julija); 51. prvi črki abecede; 52. biblijska puščavska hrana; 53. močno zveni; 54. enota dela; 55. poziv (pri telefonu); 58. zadetek pri športni igri; 59. tuja oznaka za število;

60. glej 41. vodoravno; 61. osebni zaimek.

Navpično: 1. opravek; 2. dosežem s silo; 3. širok maškeradni plašč; 4. medmet; 5. prehod čez potok; 6. okrajni ljudski odbor; 7. izraz pri kvartanju; 8. priimek dveh slovenskih skladateljev; 9. prošjak z muziko; 10. mesto na polotoku Krimu (obratno); 12. lev (hrvatsko); 15. bivši premier Burme; 17. nadav; 19. vrtna zelenjava; 24. šepetalec; 28. zanka; 29. vetrič; 30. poglavar grških bogov; 32. vrsta naših cigaret; 33. medmet; 34. dva soglasnika; 36. kovinska zlitina; 38. junak Levstikove povesti; 39. arhitektonsko lepa veža; 40. delaven, prožen; 42. pristanišče na jugu Arabskega polotoka; 44. srbsko moško ime; 45/a prijazen poziv; 47. turški bog; 48. poznani namiznoteniški igralec (Madžar); 52. začetnici našega akademskega slikarja z narodno motiviko; 53/a vas pri Ljubljani; 54/a grška črka; 56. glej 40 vodoravno; 57. romanski spolnik; 58/a središče vrtenja.

Nagrade: 1. — 2000 din; 2. — 1000 din; 3. do 8 — po 500 din.

Rešitve pošljite na uredništvo Glasu Gorenjske do 10. julija. Javno žrebanje bo 11. julija ob 15. uri.

DVA NOVA PLANINSKA DOMOVA

Planinsko društvo Kranj gradi na Kališču in Krvavcu planinska domova, ki bosta služila predvsem turističnim namenom. Kako potekata gradnji, nam je povedal predsednik gospodarske komisije pri PD Kranj tov. Likar.

Prvotno je bilo mišljeno, da bo koča na Kališču služila predvsem planincem. Z otvoritvijo umetnega jezera Crnava v Predvorju pa je bilo nujno, da so kočo razširili v pravi planinski dom. Otvoritev doma na Kališču je bila predvidena za 4. julij, ker pa so nastale še druge težave, je otvoritev preložena na občinski praznik občine Kranj 1. avgusta. Dom na Kališču bo sodobno urejen in bo imel 7 sob s 30 ležišči in skupno ležišče, kjer bo lahko prenočilo 30 ljudi.

šport

NAMIZNOTENIŠKI TURNIR ZA 90-LETNICE ŽELEZARNE

V soboto in nedeljo je bil na Jesenicah namiznoteniški turnir v počastitev 90-letnice jeseniške železarne in 40-letnice KPJ. Na turnirju so sodelovali igralci Železarne Ravne, iz Zenice in z Jesenic. V ekipnem delu tekmovalca so zmagali Jeseničani, ki so v finalni borbi premagali Ravne s 5:2, pred tem pa Zenico s 5:1. Drugo mesto so osvojile Ravne s tesno zmago nad Zenico 5:4, zadnja je bila Zenica.

V tekmovalstvu posameznikov je sodelovalo 16 tekmovalcev. Zmagal je Jeseničan Štrumbi, ki je v finalni borbi premagal Valentarja z 2:1. Tretje in četrto mesto si delila Ravenčana Pandev in Bavče. Za favorita turnirja je veljal znani igralec Vinco Krašič, ki pa ga je že v polfinalu Bavček izločil. Udeležence turnirja so pozdravili predstavniki direkcije, upravnega odbora ter sindikalne organizacije jeseniške železarne.

SPOMINSKI ŠAHOVSKI TURNIR NA POKLJUKI

V Športhotelu na Pokljuki je bil minulo nedeljo pokalni spominski šahovski turnir v počastitev 40-letnice jeseniške Svobode in 27-letnice turnirja v Pokljuki luknji.

Turnir je pripravilo Šahovsko društvo Jesenice. Sodelovalo je 87

šahistov iz vse Slovenije. Med njimi mednarodna mojstra Puc in Inženir Vidmar, mojstra Lešnik, nadalje 10 mojstrskih kandidatov, 17 prvokategorikov in drugi. Igrali so v treh skupinah. V mojstrski je zmagal Lešnik z 10 in pol točke, drugi je bil Grošek z 9 in pol, tretji Puc z 8 in pol, četrti Parma s 7 in pol točke itd.

V drugi skupini — sodelovali so prvo in drugokategorikov, skupaj 27, od teh se je uvrstilo v finale 10 — je zmagal Sila s 6 točkami, drugo in tretje mesto si delita Brčlec in Horvat s po pet in pol točke, sledi Ivačić itd. V tretji skupini so sodelovali vsi ostali, 47 po številu, v finalu pa 12. Zmagal je Saradjen z 8 in pol točke, drugo in tretje mesto si delita Mihelič in Vošpernik s po 7 in pol točke in tako dalje.

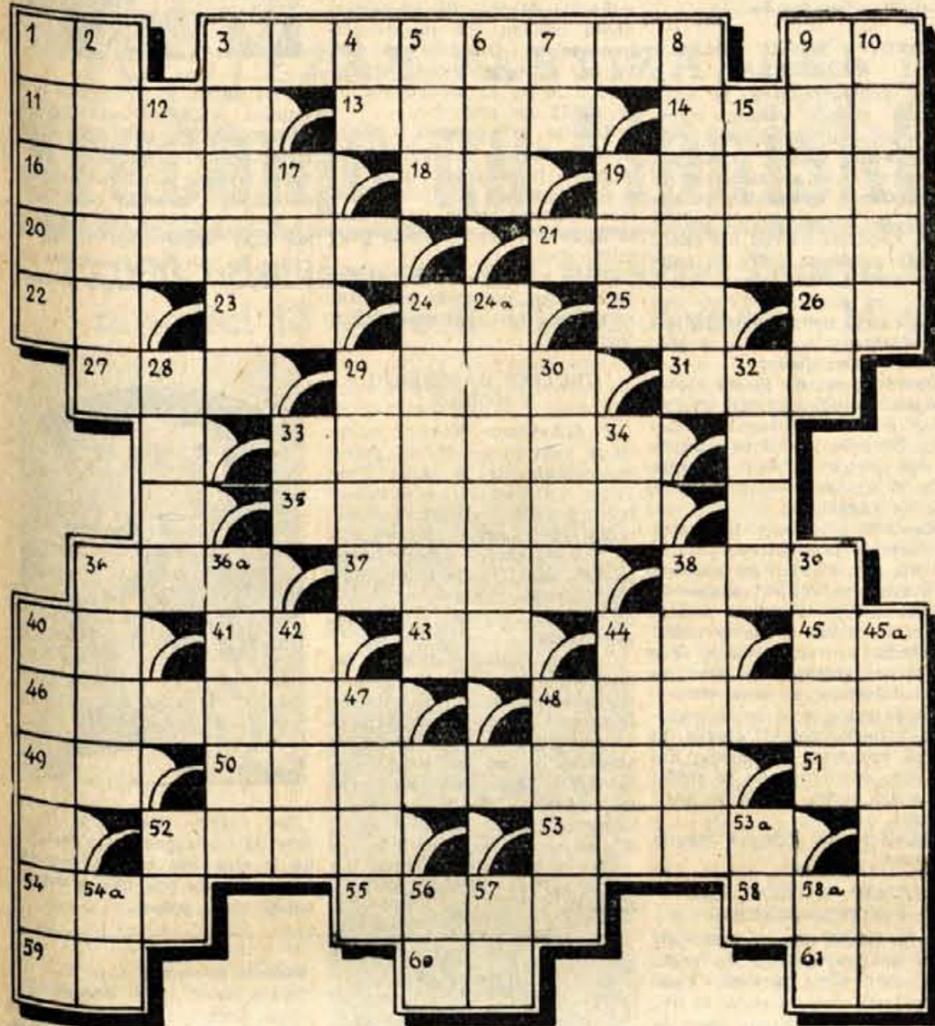
PRETEKLA NEDELJA UGODNA ZA TRŽIČANE

Ceprav je emajstorica nogometišev iz Tržiča preteklo nedeljo počivala, sta bili obe nedeljski srečanji v kvalifikacijskem tekmovalstvu za vstop v enotno slovensko ligo nepričakovani in ugodni za Tržičane. Ker je ljubljanska Ilirija premagala Novo Gorico s 3:2 (1:1) in Drava velenjskega Rudarja s 4:2 (2:2), je položaj na lestvici dokaj nejasen in daje Tržičanom spet precej upanja na srečni konec.

Ilirija	3	2	1	0	9	4	5
Tržič	3	1	1	1	8	5	3
Novo Gorica	3	1	1	1	6	6	3
Velenje	3	1	1	1	5	6	3
Drava	3	1	0	3	7	14	2

PIONIRKE MLADOSTI PRVE, PIONIRJI DRUGI

V nedeljo je bilo v Vevčah pri Ljubljani republiško rokometno prvenstvo za pionirje. Mladi rokometiši Mladosti iz Kranja so se odlično uveljavili in z zmago nad Mariborom 10:9 in Papirničarjem 8:5 ter porazom proti Odredu z 11:8 osvojili drugo mesto. Se uspešnejše od svojih tovarišev so bile pionirke, ki so z zmago nad Papirničarjem osvojile naslov republiškega prvaka.

Vsem Gorenjcem

ob 4. juliju - Dnevu borca -

iskrene čestitke in borbene pozdrave z željo, da bi bili v prihodnje še uspešnejši v graditvi socializma

**Okrajni ljudski odbor
in vse množične organizacije
Kranj**

Vsem delovnim ljudem

ob 4. juliju

pošilja iskrene čestitke delovni kolektiv

Tovarne kos in srpov Tržič

Obrtna delavnica „Instalater“ Kranj

iskreno čestita vsem delovnim ljudem ob Dnevu borca

Delovni kolektiv
Elektro-Kranj
Kranj
pošilja ob Dnevu borca vsem delovnim ljudem iskrene čestitke

Čevljarna „Storžič“
Visoko pri Kranju
pošilja vsem delovnim ljudem ob 4. juliju borbene pozdrave

Ob dnevu borca - 4. juliju - pošilja vsem delovnim ljudem iskrene čestitke, delovni kolektiv

tovarne tiskanega blaga
„TISKANINA“
K R A N J

Delovni kolektiv
rastlinskih olj in oljnih izdelkov

OLJARICA
BRITOF-KRANJ

čestita vsem delovnim ljudem ob Dnevu borca

Vsem priporočamo svoje kvalitetne proizvode!

Nagradna anketa o „Glasu Gorenjske“

Naročniki in bralci so v prejšnjih anketah večkrat predlagali, da naj bi vsebino lista še bolj približali dogajanju v naših mestih, vaseh, občinah, posameznih tovarnah, podjetjih in ustanovah. Obseg lista nam tega ni dovoljeval, da bi lahko v celoti izpolnili upravičene želje naših bralcev in naročnikov. Izdajateljski svet »Glasu Gorenjske« je zato na predlog uredništva sprejel sklep, da bi »Glas Gorenjske« v drugem polletju 1959 izhajal trikrat tedensko, predvsem z nalogo, da bi lahko še uspešneje obravnaval prav lokalno problematiko posameznih krajev in tako izpolnili želje naših bralcev in naročnikov.

V zvezi s tem sklepom pa želimo vedeti za mnenje naših bralcev in naročnikov.

1. Ali odobravate sklep o trikratnem izhajanju na teden?
2. Na katere dneve želite sprejemati naš časopis? Ponedeljek, sredo, sobota ali torek, četrtek, sobota?
3. Naročnino bi za leto povečali samo za 150 din, sicer pa bi bila nova letna naročnina 900 din. Za to novo naročnino boste še vedno prejeli najcenejši časopis, obenem pa boste bolj obveščeni o vseh dogodkih doma in v svetu. Zvišana naročnina predstavlja komaj eno četrtino sredstev, ki jih potrebujemo. Izgubo bomo morali kriti z oglasi in drugo dejavnostjo podjetja. Najbrže boste radi prispevali del sredstev v obliki naročnine, kot naš stalni naročnik, da pripomore k trikratnemu izhajanju?
4. Kaj vam v »Glasu Gorenjske« najbolj ugaja?
5. Kaj vam v »Glasu Gorenjske« ne ugaja?
6. O čem bi bilo treba s področja vaše občine še pisati, katere probleme bi bilo treba podrobneje obdelati?
7. Koliko ljudi čita vsako številko »Glasu Gorenjske«, ki jo prejmete vi?
8. Ali v redu prejimate »Glas Gorenjske«?
9. Ostale pripombe in predlogi.

Prosimo, da na vprašanja odgovorite čimbolj izčrpno. Vse pripombe in predloge bomo z veseljem sprejeli in na osnovi njih skušali list izboljšati.

Zaradi velikega števila izpolnenih anket, ki jih vsak dan dobivamo, smo prepričani, da ideje naših bralcev v zvezi s časopisom »Glas Gorenjske«, še niso izčrpane. Zato podaljšujemo rok ankete do petka, to je do 13. julija.

Nagrade: 1. nagrada 4000 dinarjev, 2. in 3. nagrada po 2000 dinarjev, 4., 5 in 6. nagrada po 1000 dinarjev, 22 nagrad po 500 dinarjev. Uredništvo in uprava

Dunajski proces

Obtožen je Johann Gassner

Pred porotnim sodiščem na Dunaju je 15. junija sedel na zatožni klopi 31-letni Johann Gassner. Za mizo je bilo 12 porotnikov, med njimi 6 žensk. Obravnavali so umor neke ženske.

Gassner ni mirno sedel. Ko so ga pripeljali v sobo v grobi zaporniški obleki, je prišel na ves glas vpiti: »Jaz sem nedolžen!«

Primer je zelo zapleten. Gassner je že 13 mesecev v zaporu in se ves čas brani proti obtožbi z vsemi silami. Dunajska javnost, ki je lani osupnila spricho strašne dekletove smrti, je razdeljena v dva tabora; eni so za Gassnerja, drugi proti njemu.

Porota je pred težavno nalogo, ker imajo mnogo podatkov, ki zgovorno pričajo, da je mladenič ubijalec.

Zrtev je 21-letna Ilona Faber, hčerka dr. Faberja — visokega funkcionarja v avstrijskem ministrstvu, ki je s svojo družino leta 1947 prišel iz Budimpešte na Dunaj. Ilona je bila dobro vzgojena, lepa deklica, ki je končala srednjo šolo, in ni imela nikakršnih zvez s sumljivimi moškimi. To je ugotovila tudi policijska raziskava.

Ilona je obiskovala tečaj za manekenke. Tako je tudi 14.

maja 1958. leta odšla z doma. Očividci so kasneje izjavili, da so jo ob 10. uri videli, ko je odhajala iz kina. Ta večer se ni vrnila domov. Starši in njena mlajša sestra so bili zaskrbljeni, ker se to do sedaj še ni zgodilo. Naslednji dan, 15. februarja so našli njeno truplo.

ZRTEV V PARKU POLEG SPOMENIKA

Trg Schwarzenberg je eden najbolj znanih velikih trgov. Na trgu stoji spomenik v čast sovjetskemu vojaku, postavljen po vojni. Za spomenikom je park. Okrog spomenika je podnevi in ponoči dovolj policistov, ki pazijo na red tod okoli.

Tega usodnega jutra je policist opazil na prekopani zemlji, vlažni od nočnega dežja, pripravljeni za poletne nasade, nekaj strašnega: iz zemlje je gledala človeška glava!

Ugotovili so, da je bil zločin storjen ob pol enajstih zvečer takoj po odhodu Ilone iz kina, ki je bil oddaljen od tega mesta le 200 metrov. Truplo je bilo golo in ugotovili so, da je bila deklica zadavljena.

Karakter zločina je bil jasen. Zločinec je prav gotovo patološki tip, ker obseden od bolezenskih nagonov toliko tvega — da opravi zločin na takem mestu. Policija v takih primerih vedno pregleda vse mimoidoče, ker pregovor »zločinec se vrne na mesto zločina« ni brez osnove.

Istega jutra se je za spomenikom v parku pojavil človek, ki je na vprašanje policistov, kaj tu išče, odgovoril, da je prišel po svojo torbo, ki jo je skrnil v grmu.

Prijeli so ga. Piše se Johann Gassner.

STVARI, KI GOVORILJO PROTI GASSNERJU

To je človek iz vasi, brez stalnega poklica, nešolan in grob. Za seboj nima povsem čiste preteklosti: večkrat so ga že našli pri manjših krajev, znan je tudi kot lažnivec, a to je neznanost proti umoru Ilone Faber. Neverjetno je, da bi Ilona, dostojna in inteligentna deklica, odšla s takim človekom, ali da bi mu sploh dopustila, da bi jo spremljal.

V prid njegovi trditvi, da je nedolžen, govori tudi dejstvo, da je prišel po svojo torbo, čeprav je znano, da pride zločinec običajno na mesto zločina. Če je on v resnici zločinec, ki skuša celo zakopati truplo, ali je lahko tako neumen, da zaradi neke torbe pride v roke policije?

Ali je mar to neobičajno, če nekdo, ki pride v park, skriva v grm svojo torbo? Morda pa je

bila zanj torba le važna? Mogoče se je bal, da bi ga po njej policija lahko odkrila?

Tudi druge stvari govorijo proti njemu. Velikost stopinje na zemlji v parku ustreza številki Gassnerjevega čevlja. Pregledali so tudi njegove zobe in pokazalo se je, da so odtiski enaki odtisku zob na dekličinem telesu. Obtožuje ga tudi to, ker ni mogel točno pojasniti, kje je bil to usodno noč od 10. do 12. ure ponoči.

Nadalje so ugotovili, da je imel Gassner to noč pri sebi 10 šilingov, to je prav toliko, kot so jih pogrešali pri Iloni. Njeni starši namreč trdijo, da je imela njihova hčerka pri sebi prav toliko denarja.

Glede na težko kazen, ki čaka zločinca, porotniki ne morejo z mirno vestjo glasovati prvi Gassnerju.

TRDITVE GASSNERJU V KORIST

V dunajskem Novem mestu se je neki pijani človek pričel sam obtoževati za umor Ilone Faber. Odtod je na dunajsko policijo prišlo tudi pismo, v katerem oče obtožuje svojega sina, da je zakrivil umor. Ta piše: »Do sedaj nisem hotel izdati svojega sina, a sedaj, ko sodite nedolžnega človeka, nisem mogel drugače.«

Ce je to resnica ali samo izmišljotina, ki so v takih primerih pogoste, še ni jasno. Prišlo je namreč še eno pismo, ki pravi, da Gassner v ta zločin ni vpleten, ki so ga izvršili — Madžari. To je, kot pravi pismo, politični zločin. Temu ne verjamejo. Družina Faber se ni nikdar ukvarjala s politiko.

Proces še traja in nihče ne ve, kdaj bodo odkrili pravega zločinca.

Prva knjiga, ki je vzbudila prav tolikšno zanimanje kot »Dnevnik Ane Franke«, je bilo delo mlade Zidnice »Drugi obraz Arielle Rose«. To je bržkone autobiografija mlade deklice v izraelski vojni in je za njeno domovino zelo zanimiva. Na sliki vidite Yael Dayan v Parizu, ko uživa prijetne dneve po končanem enoletnem pisateljskem delu.

Kot 17-letna deklica se je v Ameriki borila pod svojo zastavo, ko je njen oče, izraelski general Moshe Dayans leta 1956 pričel sinajski vojni pohod.

Uspelo zdravljenje z elektroterapijo

Pred kratkim je strokovnjak za vprašanja ljudske prehrane izjavil: »Debelina vsekakor skrajšuje življenjsko dobo, nevarnost pa je večja, če se človek prične mlad debeliti. Debeluši ljudje proti različnim boleznim niso odporni. Debel človek ima 3 do 4 krat več možnosti, da dobi visok pritisk, hitreje dobi pljučnico in sladkorno bolezen.«

ALI SE LAHKO DEBELINA ZDRAVI?

Po mišljenju nekaterih zdravnikov je stoddostno zdravljenje še le treba odkriti. Do sedaj so uporabljali različna zdravila in dieto. Mnoga zdravila so nevarna, dieta pa povzroča razne težkoče. V zapadnih državah so trgovine polne zdravil, ki prinašajo koristi samo njihovim proizvajalcem. Dieta prinaša boleznim in povzroča, da človek nekaj časa hujša, nekaj časa pa se debeli. Včasih se dogaja, da se človek 9 dni vztrajno drži bolniške hrane in seveda pri tem tudi zgubi na teži, a se deseti dan tako najde, da pridobi vse, kar je prej izgubil.

Dieta zahteva močno voljo in vztrajnost, a jo spremljajo mno-

ge težave, najprej utrujenost, zatem stalna živčna napetost, kar debelim ne pomaga pri izgubi odvečnih 20 do 30 kilogramov.

Dieta pa je še vedno boljša od raznih drugih zdravljenj. Tako je n. pr. pretirano ukvarjanje s športom (ali drugimi fizičnimi naporji), kar povzroča znojenje in utruja organizem.

Francoski zdravnik prof. Bargonie se je dolgo bavil z misljo, kako bi za zdravljenje debeline uporabljal električno energijo. To svojo zamisel je tudi uresničil. — Električno strujo spusti skozi bolnikovo telo in ta proizvaja ritmično gibanje glavnih telesnih mišic in ustvarja neke vrste pasivno mišično gimnastiko. Elektroterapija prva ni bila dobro sprejeta, predvsem zaradi stresa, ki ga bolnik, ki ga tako zdravijo, občuti. Razen tega se je slabo počutil in v enem mesecu shujšal samo za 2 kg. Sedaj pa so v Franciji aparat tako dovršeno izdelali, da bolnik v času terapije sploh ne čuti nobenih treslajev, na teži pa izgubi mesečno od 5 do 8 kilogramov.

Največji rekord je bil dosežen,

ko so nekomu zmanjšali težino za 42,5 kg. Z elektroterapijo se je do sedaj zdravilo že 1000 oseb. To je do sedaj najboljšo sredstvo za shujševanje in se bo verjetno kmalu razširilo tudi izven Francije.

Ali že veste...

... da so v času Mednarodnega geofizikalnega leta izračunali, da znaša prostornina ledu na zemeljski obli 18 milijonov kubičnih kilometrov. To je približno za 40 odstotkov več, kot so poprej domnevali.

... da so v Sovjetski zvezi izdelali napravo, ki točno oceni kakovost glasu. Z njeno pomočjo preverjajo glasove v opernem zboru;

... da je astrolit novi gradbeni material, ki je izredno odporen proti visokim temperaturam do 5500 stopinj Celzija, in ga moramo po trdnosti primerjati z jeklom. Uporabljajo ga za zunanje oklepne raketnih izstrelkov. Sestoji iz kremenitih vlaken, ki so mrežasto razporejena v nezgorljivi umetni masi;

visok in drhtel kakor prenapeta struna, ki se lahko vsak trenutek utrga. »Zapisala si fantu Alešovo dediščino, samo da si me ponižala! Obesila si to prekleto sliko na zid, samo da bi me mučila! Štirindvajset let si me mučila z njo... Zdaj je tega konec!« Dominik je planil k sliki in jo snel s stene. Treščil jo je ob tla, da so se drobci stekla razleteli na vse strani, nato je zlomil okvir in začel trgati trdo lepenco. S strastjo, kakor bi trgal živega sovražnika, je cefral Alešovo lice. Potem je sunil z nogo v kupček raztrganega papirja. »Na, zdaj bo konec tega! Ne bom je več gledal, nikoli več!«

Ana je še zmeraj stala pri stolu in opazovala njegovo početje, pri tem ji je šel srh po hrbtu. Samo nekajkrat v življenju ga je videla takega in bilo jo je groza, kakor vselej, kadar je opazila, da je iz njega privrelo nekaj prvinskega, tako močnega kot lavina, ki odnese s seboj vse, kar se ji skuša upreti. Ni se ganila, ko je trgal sliko, vedela je, da je razdražen kot pobesneta zver in da bi se mu bilo nevarno približati. Toda ko je nehal in je stal v nekakšnem žalostnem zmogoslavlju nad svojim razdejanjem, je prezirljivo rekla:

»Prava reč, če si raztrgal sliko! Njegovega lica le ne moreš raztrgati! Pavle ga ima, zato ga ne moreš trpeti! A zdaj ti poslednjič rečem, da pusti sina v miru in se ne mešaj v premoženje, ki ti nič mar!«

»Meni nič mar? Tako, meni ni nič mar? To premoženje, za katero sem... Da, da, za to premoženje sem storil zločin in zdaj naj pustim, da bo šlo v nič? Jaz, ki se nisem ustrašil... Jaz, ki sem ga odplačeval štiriindvajset let! Ne bom pustil, da bi kroparski berači bogateli iz njega! Zdaj je tako vseeno...«

Videti je bil kot bi se snel z uma, razdražen kakor zver, z razdejanim obrazom, komaj še podoben samemu sebi. Ano, ki je doslej pogumno kljubovala, je spreletel strah.

»Ničesar več ne boš storil!« je rekla s poslednjimi močmi. »Ničesar več! Dokler bom jaz tu, ne!« Izpustila je

Anekdote

Sokrat stoji z gručo mladih ljudi na trgu. Mimo pride človek in ga namenoma sune z nogo. Sokrat se naredi, ko da se ni nič zgodilo. Tu ga vpraša nekdo iz družbe: »Ali boš surovost mirno požrl?«

»Kaj pa hočem?« odvrne modrec, »mar naj osla tožim, če me brne?«

Lani umrl nemški pisatelj Thomas Mann je še mlad stopil k znanemu prijatelju umetnosti in mu izročil svoje prvo pisateljsko delo. Bil je prepričan, da ga bo znanec priporočil

kakemu založniku, a se je bridko zmotil. Ko je Mann spet prišel k prijatelju umetnosti, je ta brezbržno zmajal z glavo in mu odklonil vsako pomoč. Mann niti ni bil na jasnem, ali je bogataš prebral njegovo delo ali ne. Vendar ni obupal.

»Imel sem vas za dobrotnika in prijatelja umetnosti,« je previdno začel Thomas Mann.

»Jaz pa vas ne za pisatelja,« mu je pikro odgovoril bogataš.

»Potem pa oprostite, gospod, sva se pač oba motila,« je rekel Thomas Mann in odšel.

ROMAN

II. del
41

Mimi Malenšek Konič

Ana je pobledela in se zamajala. Ustnice so ji zadržtele, toda ni zajokala. Davno že ni bila več ona mehka žena, ki se je pustila strahovati njegovi okrutni samovolji. Samo tesneje se je oklenila naslonila pri stolu in izzivalno rekla:

»Torej si ga le...? Vedela sem. Zdaj si sam priznal.«

Stal je pred njo in bil tako presenečen, da ni mogel niti odgovoriti. Ta stara ženska, ki je videti tako mirna in ji samo temne oči gore od sovraštva, naj bo njegova žena? To naj bo tista Ana, ki je zmeraj tako mirno hodila po hiši in skrbela samo za svoje gospodinjstvo, posedala pri šivanju, se ukvarjala s knjigovodstvom in je že leta in leta ni bilo lahko razjeziti? Tako je razmišljal nekaj trenutkov, potem pa dojel, da je prav ta tista Gašperinova Ana, kakršna je v resnici in da je bila ona druga, krotka in ponižna tista, ki se je pretvarjala. Ta Ana, ki ga tako sovražno gleda, je tista, ki se je nekoč uprla stricu Filipu in si izključevala močitev z njim! Ta je tista, ki se je hotela pognat v vodo, ko ji je naredil sramoto! Ta je kakor levinja grizla in se upirala, kadar je hotel vzeti premoženje, za katero se je ubijal! Škrtnil je z zobmi in siknil:

»Prekletnica!... Pojdi, žandarje pokliči!«

»Čemu?« je rekla mirno, a s takim sovraštvom v glasu, da ga je pretreslo. »Zdaj je prepozno! To bi bila morala davno storiti in bolje bi bilo, kot da sem se mučila ob tebi in nisem niti za trenutek mogla pozabiti, kdo si in kaj si storil! Misliš, da je bilo meni lahko? Sovražila sem te! Ti si sovražil mene in lastnega sina, ker si se naju bal! Mučili smo se drug ob drugem, in še kako smo se mučili!«

»Ti si mučila mene!« je zahropel Dominik. »Ti! Dan za dnem, leto za letom si me mučila! Vse si storila, da bi me mučila in poniževala!« Glas mu je rastel, postajal je

stol in visoko vzravnan odšla iz zgornje hiše. Zunaj pred vrati je klecnila, obšla jo je slabost. Kakor skozi mglo je tipala po mostovžu in se znašla v Vidini sobi. Sedla je na dekletovo posteljo in strmela predse. Bila je spet stara žena, ki je v boju izčrpala poslednje moči. Oči so jo pekle, pa ni mogla niti jokati. Dejala je, da se ruši nanjo tisto težko, kar je strahoma pričakovala leta in leta. Ni mogla misliti, kako se bo končalo. Dominik je priznal zločin, toda kaj se bo poslej spremenilo? Ni mislila, da bi zaradi tega odnehal. Nenadoma jo je postalo strah lastnega početja.

Ježus, čemu sem ga izkušala tako dolgo, da je priznal? je pomislila. Ali bi ne bilo bolje, ko bi se to ne bilo zgodilo? Kdo ve, česa je zmožen in kaj bo storil zdaj, ko je stvar prišla tako daleč?

Začutila je strah pred njim, da je hlastno vstala in s tresočimi rokami zaklenila vrata. Potem je sedla nazaj in trpela, kakor da se ji duša para na dvoje.

Kakor da smo preleteli, ji je žgoče prešinjalo močgane. Ali nisem dovolj trpela, dovolj žalovala, ali se nisem dovolj pokorila? Nisem dovolj morila? Vse sem storila, vse, vse... in vendar nisem mogla pomagati. Vse gre svojo pot in jaz ne morem storiti ničesar...

Ko bi Pavle odnehal? Ni še prepozno... Ne! Ana je vedela, da to ni mogoče. Pavle ne sme odnehati. Če bi popustil, bi se vse začelo znova. Muke, ki so jih prestali doslej, bi bile zaman; nekoč pozneje bi se ponovile. Posebno zdaj, ko je Dominik priznal svoj zločin, sin ne more nazaj. Da bi popustil Dominik, na to ni niti misliti. Ano je objela bojazen, da se bo zgodilo nekaj strašnega. Znova je videla Dominika, kako se je znašal nad sliko svoje žrtve in zbala se je, da bi morebiti... Zgrabilo jo je, da mora vstati, poiskati sina in ga obvarovati pred nevarnostjo. Nihče ne more vedeti, česa je Dominik zmožen, posebno zdaj, ko je kakor stekel in brez uma! Kljub temu pa je obsedela na postelji, sklenila roke v naročju in si ponavljala: